

Ungdom og byutvikling

Å tilrettelegge for ungdom og byrom for unge i en
tettere by – plass til å «henge»

Mari Andrine Hjorteset

CC-BY-SA Høgskolen i Oslo og Akershus

HiOA Rapport 2016 nr 8

ISSN 1892-9648

ISBN 978-82-8364-020-5 (trykt)

ISBN 978-82-8364-021-2 (pdf)

Opplag trykkes etter behov, aldri utsolgt

HiOA,
Læringscenter og bibliotek,
Skriftserien
St. Olavs plass 4,
0130 Oslo,
Telefon (47) 64 84 90 00

Postadresse:
Postboks 4, St. Olavs plass
0130 Oslo

Adresse hjemmeside: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Nettbokhandel>

For elektronisk bestilling klikk Bestille bøker

Trykket hos Allkopi
Trykket på Multilaser 80 g hvit

Forord

Denne rapporten er utført med midler fra Akershus fylkeskommune.

Fylkeskommunen har vært representert i det EU-baserte nettverket ved Høgskolen i Oslo og Akershus, *The Oslo Region Smart Cities and Communities*, med fokusområde *City Planning - Citizen Focus*. Nettverket har vært ledet av Oddrun Sæter, som sendte en søknad til Akershus fylkeskommune i 2015 om en mindre studie i en eller to av Akershusbyene, med fokus på beboermedvirkning. Søknaden ble innvilget med kr 200 000, som gjorde mulig en mindre studie i Ski. Studien ble startet i januar i 2016, med samfunnsgeograf og vitenskapelig assistent Mari Andrine Hjorteset som utfører. Professor Oddrun Sæter har vært veileder og prosjektansvarlig.

Vi takker Akershus fylkeskommune og Ski videregående skole som har vært viktige for å få realisert studien. Takk også til informantene i kommunen for deltakelse i intervjuer. Og ikke minst takker vi elevene ved Ski videregående skole, som bidro med viktige innspill og forslag, og sørget for at dette ble en rapport om utviklingsmuligheter i Ski sentrum.

Oslo 30.06.2016

Mari Andrine Hjorteset

Oddrun Sæter

Sammendrag

Ski er en by og kommune som for tiden opplever stor transformasjon og utvikling. Arbeidet med ny Follobane er i gang, og dette vil føre til at Ski blir tettere koblet sammen med Oslo og resten av Akershus fylke. Det er ventet stor befolkningsvekst i forbindelse med dette, som skal møtes gjennom fortetting og urbanisering av sentrale Ski, i tråd med en kompakt utvikling, og med retningslinjene i *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus*. Med en kompakt byutvikling blir det press på de offentlige områdene i byen, og det er viktig at utformingen av disse er av høy kvalitet og foregår på en måte som sikrer gode byrom for alle.

Denne rapporten ser på de planene som foreligger for Ski by, og hvordan kommunen arbeider for å involvere ulike innbyggere og deltagere av byen i planleggingen sin. Som ledd i prosjektet er det gjennomført en prosjektdag med en videregående klasse fra Ski videregående skole, slik at de kunne komme med sine innspill og forslag for hvordan man kan lage gode offentlige byrom, egnet for barn og unge. Det er altså et tosidig fokus i rapporten, der det på den ene siden fokuserer på ser på hvordan Ski kommune tilpasses klima- og miljøutfordringer, med et særlig fokus på ungdom, og hva ungdom ønsker av byrommene i Ski.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
1.1	Bakgrunn for prosjektet	3
1.2	Problemstillinger	5
1.3	Prosjektramme og rapportens oppbygging.....	5
2	Kompakt byutvikling som strategi	7
3	Byutvikling i Ski sentrum.....	9
4	Metode og tilnærming.....	14
4.1	Elevprosjekt.....	14
4.1.1	Arbeidsbokmetoden	15
4.1.2	Mentale kart	16
4.1.3	Feltarbeid og diskusjon	17
4.2	Intervju av kommunalt ansatte.....	18
5	Ski i dag og i fremtiden	20
5.1	Sentrum av Ski	23
5.2	Rådhusstorget og gågaten	25
5.3	Medvirkningsmuligheter for barn og ungdom	26
6	Elever som medforskere.....	33
6.1	Arbeidsbokresultater.....	33
6.2	Mentale kart over Ski sentrum.....	37
6.3	Elevenes mulighetsstudier av Ski torg.....	37
6.4	Andre byutviklingsforslag.....	45
7	Avslutning.....	48
	Litteraturliste	51
	Vedlegg	52

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Rapporten er utarbeidet med støtte fra Akershus fylkeskommune med bakgrunn i blant annet «Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus» (videre omtalt som *plansamarbeidet*). Det er i forbindelse med denne et ønske fra fylkeskommunen å se hvilke tanker kommunenes ansatte gjør seg, og hvordan man forbereder seg på å utvikle fremtidens regionale byområder med en tettere bebyggelse og et urbant preg. Kommunene må gjøre klimatilpasninger, både for å kutte i utslipp og for å kunne håndtere de utfordringene et varmere klima gir. *Plansamarbeidet* ble først vedtatt ved årsskiftet 2015/2016, og man er derfor fortsatt bare i startgropen av dette arbeidet. Disse retningslinjene har allikevel vært kjent i lenger tid, og mange kommuner har allerede startet arbeidet med fortetting i knutepunkt og en mer bærekraftig utvikling, og det har mange steder vært et skifte i fokuset til hvor videre utvikling skal foregå. Dette prosjektet har et særlig fokus på ungdom i den kompakte byen, og hvordan det er tenkt tilrettelagt for ungdom i offentlige byrom. Dette er særlig viktig i en utvikling mot kompakte byer, der mer press på offentlige rom kan føre til eksklusjon av enkelte grupper.

Ski kommune¹ og by er valgt som studieområde for prosjektet, der vi vil se nærmere på de planene som foreligger om kompakt utvikling i Ski, og i hvilken grad man tar hensyn til ungdommers ønsker i utviklingen av offentlige byrom. Rapporten ser både på tiltak fra kommunalt ansatte, hva som skrives om dette i offentlige dokumenter, og hva ungdom selv ønsker i disse byrommene. Med kompakt byutvikling og høyere områdetetthet blir det større press på de offentlige rommene i byen. Det er derfor viktig at de områdene som settes av til offentlige formål utformes på en måte som tilrettelegger for aktivitet og variert bruk av alle byens innbyggere. I prosjektet har

¹ Kommunestyret i Ski vedtok den 20. juni å gå inn for å etablere en storkommune i Follo, under forutsetning at grensekommuner også ønsker dette. Ski kommune ser helst at alle syv kommuner i Follo går sammen i én stor kommune. For mer informasjon, se møteprotokoll:

<https://sru.ski.kommune.no/api/utvalg/2737/moter/45127/dokumenter/1>

ungdom i den videregående skolen vært med som medforskere, og de har fått komme med innspill om hva de ønsker av funksjoner og kvaliteter i Ski sentrum.

Formålet med dette prosjektet er å se på ungdommenes plass i den kompakte byen. Hvilke områder som fungerer som møteplass for ungdommer i dag, hva de mener mangler, og deres forslag til hvordan byrom for alle, inkludert ungdom, kan kombineres med en tettere bebyggelse i sentrum. I en tettere by blir det mer konkurranse om de arealene som er til rådighet, og hva disse bør fylles med, og økonomiske interesser tillegges her ofte stor vekt. Byutvikling er som regel utbyggerstyrt, og det er vanskelig for kommunene å gjennomføre overordnede planer som sikrer fortetting med kvalitet samtidig som de må forhandle med utbyggerne. I forhandlingene mellom kommune og utbygger kan innbyggernes hensyn og innspill være vanskelige å forholde seg til i tillegg.

Folkemedvirkning er et viktig prinsipp i byutvikling, og noe kommuner plikter å tilrettelegge for. Plan- og bygningsloven fra 2008 vektlegger medvirkning tyngre enn i tidligere utgaver, og denne sier at: «Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private» (§ 5-1, pbl). Kommunene har et særlig ansvar for å tilrettelegge for at barn og unge skal kunne medvirke om forhold som berører dem særlig, jf. pbl § 5-1, annet ledd. Det er mange tiltak som er igangsatt for å styrke barn og unges direkte og indirekte muligheter til medvirkning. Et viktig tiltak, i den forbindelse, er *Barnetråkk*, et digitalt verktøy og undervisningsopplegg der barn registrerer sine bevegelser i og opplevelser av sitt nærområde. Programvaren er utviklet gjennom et samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), Norsk design- og arkitektursenter (DOGA) og Naturfagsenteret, og det er ønskelig at alle kommuner skal gjennomføre disse tråkkene, for å gi barns innspill til planleggere, kommunen og lokalpolitikere. Barnetråkkregistreringene gjennomføres på skolene, i samarbeid mellom kommunene og skolens lærere. Det er stort sett barne- og ungdomsskoler som deltar i registreringene, og eldre ungdom er i mindre grad involverte. Det kan være vanskeligere å tilrettelegge for eldre barn og ungdom enn det er for yngre barn. Ungdom kan ha behov for større arealer, og vil ofte selv definere hva slags mening man skal tillegge området og hvordan området skal brukes. Ungdom er ikke én

gruppe, og ulike personer har ulike ønsker og behov til hva deres nærområder burde inneholde.

1.2 Problemstillinger

Denne studiens fokusområder er å se på hvordan Ski kommune tilpasses klima- og miljøutfordringer, med et særlig fokus på ungdom, og hva ungdom ønsker av byrommene i Ski. Rapporten vil besvare følgende problemstillinger:

- Hvordan tilpasses Ski kommune til en kompakt byutvikling, OG hvilke tiltak planlegges for å skape gode byrom, også for ungdom?
- Hva ønsker videregående elever av byrommene i Ski, og hva tenker de om den planlagte utviklingen av Ski?

1.3 Prosjektramme og rapportens oppbygging

Prosjektet har hatt en varighet på fem måneder, der prosjektutfører har hatt en 70% stilling tilknyttet prosjektet. Prosjektet er todelt, der det på den ene siden undersøker hvordan det tilrettelegges for ungdommer i kompakt by, og ungdommers muligheter for medvirkning fra kommunens side. I tillegg har en skoleklasse vært «medforskere» en skoledag, der de har kommet med forslag til hva de ønsker av byrom og offentlige plasser i Ski by. Grunnet prosjektets omfang er det kun sett på én by, Ski, og kun én videregående klasse fra Ski vgs har deltatt i prosjektet gjennom heldags elevprosjekt, med feltarbeid og diskusjon. 39 elever fra to ulike klasser har fylt ut en arbeidsbok om deres bevegelser og bruk av Ski by. Det er intervjuet fire ansatte i Ski kommune, som på ulike måter jobber med miljø, klima, og ungdom i kommunen. Det er i tillegg til dette sett på relevante plandokumenter og kvalitetsprogrammer. Disse gir innsikt i de planene som foreligger, og de gir kunnskap om hvordan kommunen har jobbet for å tilrettelegge for barn og ungdom.

I de neste to kapitlene beskrives bakgrunnen for arbeidet og rapportens studieområde. I kapittel 2 vil studiens tematikk bli drøftet, mens kapittel 3 vil ta for

seg Ski kommune og prosjektcaset Ski sentrum. Videre omtales studiens metoder, og fordeler og utfordringer ved denne. I kapittel 5 blir planene for Ski kommune og by presentert, samt den regionale planen for areal og transport i Oslo og Akershus (Plansamarbeidet). Dette kapittelet baseres på relevante dokumenter, områdeplaner, og intervjuer av kommunalt ansatte. I kapittel 6 vil ungdomsmedforskernes innspill og forslag for sentrum gjennomgås, før det i kapittel 7 vil diskuteres hva slags teoretisk mulighetsrom som finnes for å få gjennomført forslagene.

2 Kompakt byutvikling som strategi

Det er forventet en voldsom befolkningsvekst i Norge i årene framover, og ifølge SSB er det en forventning om at befolkningen i Oslo og Akershus skal stige fra dagens 1 170 000 mennesker til 1 600 000 mennesker i løpet av de neste 30 årene. Samtidig med at vi stadig blir flere, står vi overfor store klimatiske utfordringer, både for å kutte i dagens utslippsnivå og får å tilpasse oss de forandringene vi allerede står overfor. Om Norge skal kunne nærme seg de politiske klimamålene som er satt, kreves det endringer i måten vi bor og beveger oss på, slik at den ventede befolkningsveksten ikke fører til økte våre samlede utslipp, men at disse reduseres. Oslo og Akershus har satt seg som politisk mål å halvere klimagassutslippene fra 1991-nivået, og dette målet skal blant annet skje ved å omlegge bosettings- og reisemønster. Kompakt byutvikling har vært rådende nasjonal politikk siden 1990-tallet, der man tilrettelegger for tette urbane områder. Stortingsmelding nr. 31 (1992-93), «Den regionale planleggingen og arealpolitikken», fremmer fortetting som strategi i videre planlegging av tettsteder og byområder med bakgrunn i miljøbelastning og arealbruk. Fortetting har altså lenge vært på agendaen i norsk arealpolitikk, selv om det har vært stor grad av spredning, utvikling av boligområder uten tilknytning til kollektivtransport, og det vi kan kalle «urban sprawl» i praksis, også etter denne stortingsmeldingen. Et økende fokus på klima- og miljøforandringer har ført til at man nå i større grad enn tidligere ønsker å forhindre «urban sprawl», men å heller skape byområder med god dekning av kollektivtransport. Utgangspunktet er at en mener at kompakt utvikling fører til en reduksjon i transportbehovet, at man bevarer sammenhengende grøntstruktur og jordbruksområder utenfor, og at det fører til et mer levende og mangfoldig byområde, med funksjonsblanding av næring, bolig og service. Begrunnelsen er at dette vil gi et økt kundegrunnlag for et kollektivtrafikksystem så vel som lokale servicetilbud og butikker. Det er en nasjonal forventning at fremtidens byer og tettsteder skal ha «både urbane og grønne kvaliteter, og med attraktive byrom, møteplasser og utearealer. God arkitektur, historiske bygninger og bymiljøer bidrar til stedsidentitet og positive opplevelser av sentrum, og er ressurser som bør utnyttes for å utvikle attraktive by- og tettstedssentre» (Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, 2015). Man ønsker altså nå at fremtidig befolkningsvekst skal møtes gjennom

fortetting langs allerede eksisterende transportinfrastruktur, der jernbanen er særlig viktig.

Akershus fylkeskommune har, sammen med Oslo kommune, lagt en plan for areal- og transportutvikling for regionen, med målsetting om en mer effektiv, konkurransedyktig og bærekraftig region. I denne planen er seks byområder i Akershus pekt ut som nye regionbyer, der videre utvikling skal skje gjennom knutepunktstrategien. De seks byene er Asker, Sandvika, Lillestrøm, Jessheim, Ski og Ås. Man ser for seg at disse byene skal dekke 90 % av den ventede befolkningsveksten, gjennom sentrumsutvikling og boligbygging, med en urban profil. I denne planen legges det opp til at disse områdene skal være arbeidsplassintensive virksomheter, der man skal ta utgangspunkt i, og bygge på eksisterende virksomheter og fagområder. Et av hovedmålene i planen er en omorganisering av transportsystemet – med bedre sammenknyttede byer kollektivt, og et godt utbygget sykkelnett, er målet å få færre til å være avhengige av personbil, og bruke sykkel og kollektivtrafikk mer i dagliglivet.

En slik byutvikling har mange fordeler, og det gir store muligheter til å utvikle vitale og gode byrom, som faktisk er i bruk, da en tett befolkningsmasse betyr flere beboere i gåavstand til ulike funksjoner. Mindre private arealer gir mer plass til, og behov for, felles områder og arenaer for utfoldelse og rekreasjon i bybildet. Å møte befolkningsvekst i byene med fortetting har mange fordeler, både for klima og miljø. Samtidig legger en slik utvikling press på de eksisterende arealene. Når man fortetter uten å legge en helhetlig planstrategi til grunn, kan utfallet bli mindre offentlige rom, og en dårligere kvalitet på de gjenværende områdene. En utbyggerstyrt utvikling, med maksimering av tomtearealene kan føre til at de offentlige byrommene blir komprimert og privatisert. En slik utvikling kan også føre til økte forskjeller og fremmedgjøring, da nye boligprosjekter ofte ligger i øvre prissjiktet, og derfor ikke er tilgjengelig for alle, og ikke alltid de som bodde der i utgangspunktet.

3 Byutvikling i Ski sentrum

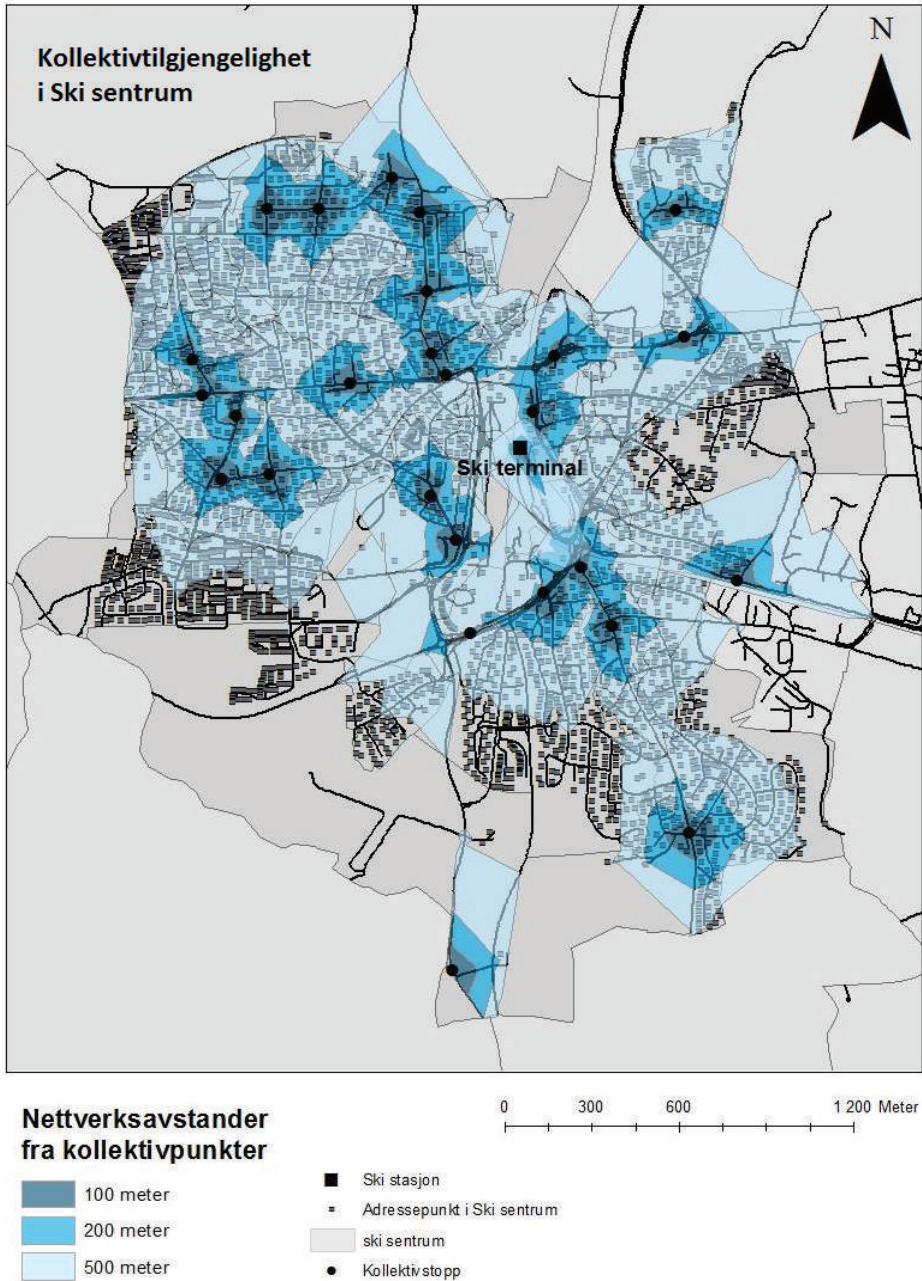
Ski kommune ligger Follo i Akershus fylke, syd for Søndre Nordstrand. Ski er en by i Ski kommune, og administrativt sentrum i Follo. Ski by er ett av de seks regionale byområdene der det, ifølge plansamarbeidet, planlegges at 90 % av fremtidig befolkningsvekst skal foregå. Det bor omtrent 30 000 i hele kommunen i dag, med en stor andel av befolkningen bosatt i tettstedene Langhus (12 000 innbyggere) og Ski (12 000 innbyggere), samt Siggerud (1400 innbyggere) og Kråkstad (800 innbyggere). Allikevel har kommunen, i likhet med andre kommuner i Akershus, et typisk forstadspreg, med en stor andel eneboliger og småhus og der hovedvekten av persontransport foregår med privatbil. Kommunen har tre togstasjoner; Vevelstad, Langhus og Ski. De to førstnevnte hører begge til det større området Langhus, som i enda større grad enn Ski er et forstadsområde uten noe naturlig sentrum. Det at disse områdene har en relativt stor radius, og med en høy andel eneboliger og rekkehus, fører til at avstandene fra hver enkelt husstand til kollektivpunkt kan være lang. Den store andelen privatbilisme gjør også at de aller fleste velger dette som foretrukket fremkomstmiddel, noe som igjen kan lede til mer spredt bebyggelse. Den bosettingen vi i dag ser i Ski er et resultat av privatbilismens framvekst i etterkrigstiden, og en geografisk utvidelse av byområdene («urban sprawl»). Når man framover ønsker å hindre en videre utvidelse av slike forstadsområder, til fordel for byutvikling og fortetting i nærheten av eksisterende transportinfrastruktur vil dette være en omveltning for mange innbyggere. Mange av disse har bosatt seg i akkurat disse områdene grunnet de kvalitetene som slike områder gir: Større plass og trygge, landlige oppvekstområder for barn. Utvikling fra småhusbebyggelse med forstadspreg til tette byområder med urbant preg vil ta tid.

Ski sentrum har i dag en områdeutnyttelse på ca. 50 % i dag, og det anbefales at denne øker til om lag 90 % i fremtiden. Høyere tetthet gir, ifølge *plansamarbeidet*, «bedre grunnlag for bykvalitet, lokale tilbud og kollektivtilbud, mindre behov for å ta i bruk nye arealer, mindre bilavhengighet og kø på veiene, og fordeler i investering og drift av teknisk og sosial infrastruktur». Det vil være enklere å tilby et godt og differensiert tjenestetilbud om flere bor i nærheten av dette. Funksjonsblanding av arealbruk fører til at mange bor, jobber og lever i det samme området, og som igjen fører til at områdene brukes i en større del av døgnet.

Kartet over Ski sentrum (kart 3.1) gir et bilde av hvor befolkningen bor. De fleste adressepunktene ligger rundt sentrum av byen, med typisk forstadspreg. Området rundt Ski stasjon er i liten grad utnyttet, med få adressepunkter. Store arealer i sentrum går bort til jernbanespor og Ski Storsenter. Senteret åpnet i 1995, og ble utvidet i 2003. Senteret består av «145 butikker og spisesteder, et kurs- og konferansehotell, kinosenter med 8 saler, bibliotek, bowling, helhetsterapi og legesenter»². Senterets kundegrunnlag er fra hele området rundt, noe som tiltrekker seg mange mennesker til Ski, men få til gatene rundt senteret. Her er det få mennesker, og et lavere kundegrunnlag for butikkene. Senteret har ført til, i likhet med mange andre steder i Norge, at gågatene rundt sliter med å overleve.

Til tross for at disse to funksjonene tar opp store arealer sentralt, er det allikevel store muligheter for fortetting. Det er ikke veldig høy dekningsgrad, og særlig på vestsiden av jernbanen er det store muligheter for fortetting og byutvikling. Å fortette i nærheten av jernbanestasjoner er helt i tråd med den knutepunktstrategien som ligger til grunn for plansamarbeidet, og dette er et område der det er planlagt store forandringer. Det ble i 2015 ferdigstilt tre områdeplaner, for Ski vest, øst og sentrum, og disse legger opp til en langt høyere utnyttelsesgrad enn det som er i dag, med etasjehøyder opp mot 5-6 i sentrum, og 10-12 i Ski vest (vest for jernbanen). Ski vest er et område med store ubenyttede arealer, mens Ski sentrum allerede er bebygget, men med en lavere tetthet enn det som kommunen ønsker. Kommunen har derfor et større mulighetsrom i Ski vest enn i sentrum, der de i langt større grad avhenger av gårdeiernes planer og strategier.

² Ski Storsenters hjemmesider: <http://www.skistorsenter.no/om-senteret/>

Kart 3.1: Nettverksanalyse over Ski sentrum, med buffersoner rundt buss- og togstopp

Kart 3.1 viser de sentrale områdene i Ski, med alle adressepunkter og buss- og togstopp markert. Kartet er en type nettverksanalyse som heter serviceområdeanalyse, som viser de ulike kollektivstoppenes plassering i relasjon til adressepunktene. Det er laget buffersoner³ rundt hvert kollektivstopp, med utgangspunkt i eksisterende veier og gater, slik at avstandene fra kollektivstoppene følger de veiene man går fra hjem til stasjon, heller enn luftlinjer, slik det ofte er i slike kart. Adressepunktene i den lyseste blåfargen har mellom 200 og 500 meters avstand til nærmeste tog- eller busstopp, de med turkis har mellom 100 og 200 meters avstand, mens de husstandene i mørkeblå sone har under 100 meters til nærmeste. Alle de adressepunktene som faller utenfor har lenger enn 500 meters gangavstand til nærmeste buss- eller togstasjon. Man kan se ut ifra kartet at sentrum av Ski, altså området rundt jernbanestasjonen, er et område med lav utnyttelsesgrad. Områdene rundt bærer preg av å være boligområder, med mye småhusbebyggelse. I forbindelse med den nye Follobanen skal Jernbaneverket bygge nytt stasjonsområde i Ski, og med denne nye banen knyttes det forventninger til økt næringsliv, befolkningsvekst, og et tettere bånd mellom Ski og resten av regionen.

Ski kommune har store planer for den retningen man skal gå i fremtiden, og sittende kommunestyre ønsker at kommunen skal være «klimanøytral innen 2030»⁴. Man ønsker å satse på sykkel og annen miljøvennlig transport, og for tiden er kommunen i gang med et arbeid der innbyggerne kan registrere hvor de sykler, og hvor de ønsker bedre forhold for sykkel. Registreringene foregår gjennom et program som heter «Pedaltråkk», etter barnetråkkmodellen⁵. Arbeidet skal lede ut i en sykkelstrategi, som skal være veiledende i videre arbeid med sykkelinfrastruktur. Kommunen ønsker å tilrettelegge for medvirkning, og har satt i gang en rekke tiltak for å bedre befolkningens muligheter for deltakelse, og «Pedaltråkk» er ett eksempel på hvordan kommunen tar i bruk nye metoder for å få dette til.

Kommunens satsing og områdets potensiale gjør at Ski er et interessant område å se nærmere på i dette prosjektet. Siden prosjektet har et særlig fokus på ungdom, og deres muligheter til å medvirke, er det interessant å se på en kommune som ønsker

³ Buffer er et kartlag rundt et punkt, linje eller polygon (vektor), for eksempel en 500 meters radius rundt et geografisk punkt på et kart.

⁴ Kommunal virksomhet skal minske sine direkte og indirekte utslipp med 80% innen 2030.

⁵ For mer informasjon, se: <http://www.ski.kommune.no/aktuelt/hvor-onsker-du-a-sykle/>

å tilrettelegge for økt medvirkning, og som tar nye metoder i bruk i arbeidet med dette.

4 Metode og tilnærming

Prosjektets datamateriale er blitt samlet inn gjennom:

- Skoleprosjekt ved Ski videregående skole, der elevene var «medforskere»
- Semistrukturerte intervjuer med ansatte i Ski kommune
- Innsamling av relevante dokumenter

4.1 Elevprosjekt

Fredagen før påske (18.03.2016) ble det, sammen med SOSO-klassen (sosiologi og sosialantropologi) ved Ski videregående skole, gjennomført et heldags elevprosjekt om kompakt byutvikling og offentlige byrom. Formålet med prosjektet var å få innsikt i hva ungdommene ønsket av offentlige byrom i Ski – hva de opplever som mangler i dag, og hva de synes er positivt slik Ski fremstår. Dagen var tredelt, med innledende presentasjon, feltarbeid og diskusjon. Presentasjonen ble holdt av meg, og omhandlet utviklingstrekk i norsk bosettingsmønster, kompakt byutvikling som strategi og plansamarbeidet som ligger til grunn for videre utvikling av regionen. Som et pauseinnslag i presentasjonen ble det satt av 15 minutter der elevene tegnet mentale kart over Ski slik de opplevde byen i dag. I del to gikk elevene sammen i grupper på ca. tre og gikk så ut i «felten». De fikk to oppgaver utdelt; den ene var å gjennomføre et mulighetsstudie av Ski torg. Den andre var en valgfri oppgave der de kunne velge et område de likte eller mislikte, og beskrive hva de likte, eller hvordan de mente området burde vært. I forkant av prosjektdagen hadde elevene i klassen, samt elevene i lærerens kontaktklasse, fylt ut et spørreskjema om hvor og hvordan de beveget seg i Ski, hva de synes om ulike plasser og gater, og på hvilke måter de bruker sentrum i Ski.

Del 1, om byplaner og byprosesser, var tenkt som en innføring i prosjektets tematikk, slik at ungdommene skulle få bedre innsikt i kompakt byutvikling som strategi, dens fordeler og utfordringer, og hvilke tiltak som må igangsettes for å lykkes med en slik strategi. Elevene fikk også her et innblikk i den regionale strategien som ligger i

plansamarbeidet, og de fikk noe informasjon om de planene som foreligger for Ski sentrum. En slik presentasjon vil kunne påvirke elevenes fokus, og forme de besvarelsene og forslagene som kommer frem i feltarbeid og diskusjon, og dette er noe man må ha i bakhodet videre i rapporten. Det ville være vanskelig å gjennomføre et slikt type opplegg uten at noe informasjon og bakgrunnskunnskap ble gitt, men det som ble omtalt og diskutert her er det sannsynlig å tenke seg at kan ha påvirket elevenes forslag videre i løpet av dagen.

4.1.1 Arbeidsbokmetoden

I forkant av prosjektdagen hadde elevene i soso-klassen, samt en 3. klasse utfyllt en arbeidsbok som gikk på hvor i Ski de oppholdt seg, hvilke gater og områder de trivdes i, og hvor de trivdes mindre godt. Til sammen er det 39 elever som har fylt ut arbeidsbøkene. Dette er en metode som er blitt brukt i ulike tidligere prosjekter, der man ønsker å få et innblikk i hvor barn og unge beveger seg, og på hvilke måter man bruker sitt nærområde på. Denne metoden gir innspill fra ungdom om området, og det fanger opp ulike typer besvarelser fra elevene. I andre prosjekter der arbeidsbøker er blitt anvendt som metode, slik som Byggforsks prosjekt «Jessheim i vekst – Ungdom, møteplasser og byutvikling» (2005) er disse blitt fylt ut på skolen, med forskere til stede for eventuelle spørsmål. Det var ikke anledning i dette prosjektet til å fylle arbeidsboken ut i fellesskap, men dette ville ha vært en fordel for å sikre at elevene forsto de ulike oppgavene, da det var flere som ikke hadde fylt ut alt. Særlig virket det som om mange ikke hadde kjennskap til de gatene som ble etterspurt.

Arbeidsboken er delt inn i fem deler, den første gir bakgrunnsinformasjon om elevene (alder, studieretning, bosted, fritidsinteresser). Den andre delen går på hvordan elevene bruker Ski sentrum, mens den tredje delen går på hvordan de bruker steder utenfor Ski sentrum. Del fire går på transport; hvordan elevene kommer seg til ulike aktiviteter, hvor og hvor ofte de går og sykler. Den siste delen dreier seg om byrom og møteplasser i Ski, og hva elevene synes om de ulike områdene. På delene tre, fire og fem, fulgte det med kart over de områdene det var spørsmål om, der elevene fikk i oppgave å tegne inn de gatene og områdene de brukte, og hva de gjorde i de ulike områdene.

Siden mange av de som går på Ski videregående kommer fra andre områder enn Ski, er det varierende i hvilken grad ungdommene kjenner til, og bruker Ski. Mange er best kjent med den veien de tar til og fra skolen, mens de kjenner andre områder mindre godt. Dette gjør at arbeidsbøkernes utfylling varierer i omfang og grad av detalj. Mens enkelte av elevene har fylt ut arbeidsboken nøye og brukt kartene aktivt, er det mange som ikke har skrevet utfyllende i tekstfeltene eller fylt inn noe i kartene. Det kan være at enkelte synes det var vanskelig å forstå kartet, og navigere seg fram til de gatene de pleier å bruke. Mange av gatene kan være ukjente for elevene, enten fordi de aldri har vært der eller fordi de ikke er kjente med gatenavnene. Det at besvarelsene er såpass ujevne, gjør det vanskelig å analysere disse i etterkant. Heftene gir allikevel viktig informasjon om elevenes opplevelser av området.

4.1.2 Mentale kart

Midtveis i presentasjonen som ble holdt for elevene ble det gjennomført en tegneoppgave. Elevene fikk utdelt hvert sitt A3-ark, og fikk i oppgave å tegne et mentalt kart over Ski sentrum, slik de oppfattet det. Å få deltakere til å tegne mentale kart, er en metode innen adferdsgeografi, der man ser på ulike subjektive persepsjon og inntrykk av et område gjennom hvordan deltakerne fremstiller det visuelt. Når man tegner mentale kart, baseres disse på ens tidligere observasjoner, minner og meninger om det stedet man skildrer. Institusjoner, bygninger, parker og andre landemerker som er kjent for en, får ofte en sentral plass i kartene, mens områder som er mindre kjente, inkluderes i mindre grad. Hva man tegner reflekterer det inntrykket man har av gatene, bygningene og plassene (Lynch, 1990).

Siden elevene stort sett bruker datamaskin i sitt skolearbeid, hadde de ikke fargeblyanter og tusjer. Kartene ble derfor tegnet med blyant eller kulepenn, og uten farger, noe som kunne gi et sterkere inntrykk av hvilke følelser og refleksjoner ungdommene hadde av de ulike byområdene de tegnet. Elevene fikk 10-15 minutter til å gjennomføre tegneoppgaven, dette så ut til å være nok tid. En del av elevene ble raskt ferdige, mens andre brukte hele tiden. Enkelte av elevene syntes oppgaven var vanskelig, fordi de ikke hadde inngående kjennskap til byen.

4.1.3 Feltarbeid og diskusjon

Etter foredraget om kompakt byutvikling og de planene som foreligger i regionen, ble elevene delt inn i grupper på tre før de gikk ut til sentrum av Ski – til torget ved rådhuset og til ett valgfritt område. Med seg ut fikk de et ark med oppgavebeskrivelse, som fungerte som en guide underveis i oppgaven (se vedlegg). Hovedoppgaven her var å gjøre et *mulighetsstudie* av torget utenfor rådhuset i Ski; et stort torg der det skal gjennomgås store forandringer med fjerning av parkeringsplasser, og der det er planlagt ulike temporære tiltak i årene fremover. Mulighetsstudier er en mye brukt metode av ulike konsulentfirmaer og planleggere, når de skal analysere et område og utrede for mulige bruksområder og ideer, og for å belyse de ulike bruksområdene området kan dekke. Når man gjennomfører et mulighetsstudie er det som regel arealplanleggere, arkitekter, geologer, økonomer og annet utenfra, som evaluerer hva som kan gjøres i et område.

Det området elevene vurderte, er et område som for de fleste av dem er kjent. Selv om ikke alle bor i Ski, er dette allikevel et område mange går forbi daglig, på vei til og fra togstasjonen. Det er også området utenfor Ski storsenter, et sted de aller fleste ungdommer i regionen vil ha et forhold til. Gjennomføringen av denne oppgaven var god, og elevene kom med mange gode, gjennomtenkte og kreative forslag til hvordan torget kunne utvikles. Elevene kom med konkrete forslag til funksjoner de mente manglet, og hvordan torget i større grad enn nå kunne fungere som et godt byrom for ungdom, men også for andre aldersgrupper.

I den andre oppgaven var hensikten at elevene skulle gå til et område de mente fungerte svært godt eller svært dårlig. Om det var et område de trivdes i, skulle de forklare hva det var de likte med det, og hvorfor de mente området fungerte godt. Motsatt skulle ungdommene forklare hvorfor de ikke trivdes et sted, og hva som gjorde at de ikke trivdes med å være der. Alle gruppene valgte sistnevnte oppgave, og gjennomførte en lignende øvelse her som de hadde gjort i forrige oppgave. I tillegg til å peke på arkitektur og funksjoner de ikke likte, kom de med forslag til hvordan området kunne bli mer innbydende og attraktivt.

Elevenes feltarbeid ga innsikt i deres ønsker, og det ga elevene en mulighet til å komme med innspill til hva de mener er viktig å få med av funksjoner i utviklingen av

Ski. Det ble ikke gitt noen restriksjoner med hensyn til hva elevene kunne komme med av forslag, og elevene sto derfor fritt til å fjerne eller modernisere bygninger, flytte lekeplasser, parkeringsplasser og butikker, og å komme med forslag til hvilke forretninger og kafeer som burde være i området. Mens enkelte av forslagene er relativt enkelt å gjennomføre i praksis for kommunen, vil andre forslag være avhengige av gårdeiere og økonomiske interesser. Det viktigste i øvelsen var at elevene kunne komme med innspill om hva de mente var gode byrom, og hva slags typer funksjoner de ville ha brukt om de fantes. Meningen med feltstudien og forslagene var jo at de som utvikler byen får innspill fra denne aldersgruppen.

4.2 Intervju av kommunalt ansatte

Det er blitt gjennomført intervjuer av fire kommunalt ansatte i Ski kommune, disse jobbet innen fagfelt som på ulike måter var av interesse for dette prosjektet. Intervjuene ble avtalt over mail med en av de intervjuede, som hjalp til med å foreslå relevante ansatte, og sette opp tidspunkter for intervju. Alle intervjuer foregikk på rådhuset i Ski, på et møterom hos planavdelingen. Intervjuene var alle planlagt til samme dag, og varierte i lengde fra 30-60 minutter. Det ble tatt lydopptak av alle fire samtaler, som siden ble transkribert av intervjuer. Intervjuene foregikk som en samtale, med en semistrukturert intervjuguide som en løs veileder. Det er ikke innhentet personopplysninger i intervjuene, men de fire deltok som representanter for kommunen hvor de ga informasjon i det arbeidet som utføres av kommunen, og ga innsikt i de planene som foreligger og er underveis i Ski. Deres ulike arbeidsoppgaver i kommunen var områder som på ulikt vis ga innsikt i det arbeidet kommunen gjør, med tanke på miljø, bærekraftig byutvikling, medvirkning og tilrettelegging for barn og ungdom. Mer spesifikt arbeidet de med:

- Kommunens sykkelstrategi, og pedaltråkk som verktøy for å kartlegge hvor innbyggerne sykler, og hvor de synes det er godt og mindre godt tilrettelagt
- Områdeplaner for Ski vest, øst og sentrum
- Barnetråkkregistrering av 4. og 8. klassinger

- Grønt regnskap og kvalitetsprogram for klima- og miljøvennlig byutvikling i kommunen.

I denne rapporten benyttes det ulike informasjonskilder, som på hver sin måte gir viktige opplysninger om hvordan Ski kommune arbeider, og hva ungdom i kommunen ønsker seg av tiltak. Ved å se på de to, kan man se om de tiltakene kommunen gjør, og den retningen man går i, er ønsket av de yngre delene av befolkningen. De kommunalt ansatte snakker på vegne av kommunen, men også mer personlige holdninger kommer fram gjennom den intervjuformen som er valgt. I rapporten er det kommunens faktiske arbeid som vektlegges mest, selv om det også er interessant å se på det engasjementet som er blant de ansatte. En prosjektdag med videregående elever får frem ulike holdninger og meninger som måtte finnes, og det gir en anledning for de med alternative interesser å ytre seg.

Det som fremkommer i denne rapporten kan være nyttig for politikere, saksbehandlere og grunneiere – både med tanke på medvirkningstiltak det er mulig å gjennomføre, og med tanke på faktiske forslag som er fremmet av ungdommene.

5 Ski i dag og i fremtiden

Ski sentrum er et viktig område med tanke på byutvikling og befolkningsvekst både i Akershus fylke og i Osloregionen. Om man skal nå de politiske klimamålsettingene som er satt må fremtidig befolkningsvekst møtes gjennom fortetting og byutvikling, heller enn forstedsutvidelser og småhusutbygging. Sittende kommunestyre har satt seg høye målsettinger vedrørende miljø, klima og byutvikling. Det satses stort på sykkel og miljøvennlig transport i kommunen, med pedaltråkkregistrering og planer om en ny sykkelstrategi, og det er en målsetting at kommunen skal være klimanøytral innen 2030. Tre store områdeplaner er gått gjennom i kommunestyret sist år; Ski øst, Ski vest og Ski sentrum. Disse ble utarbeidet relativt raskt, og ble alle tre behandlet i kommunestyret samme dag. Ønsket om at arbeidet skulle gå raskt, ledet ut i et ønske om å så raskt som mulig kunne starte arbeidet med boligbygging og byfornyelse, slik at man er i forkant til åpningen av den nye Follobanen. Den hurtige prosessen kan ha ført til at folkemedvirkning ikke er blitt vektlagt nok, noe som kunne gitt et bedre og mer helhetlig resultat, samt mindre konflikter mellom utbyggere, kommunen og befolkningen når ulike byggeprosjekter settes i gang.

Det er lagt mye arbeid ned i å utvikle overordnede plattformer for videre utvikling av kommunen, blant annet er det laget et kvalitetsprogram for klima- og miljøvennlig byutvikling. Denne fungerer som en veileder for kommunens prosjektgrupper, saksbehandlere, utbyggere og grunneiere, og den skal ligge til grunn for all utvikling og utbygging av områder som inngår i Ski og Langhus. I forbindelse med utforming av en ny sykkelstrategi for kommunen ble det tidligere i år åpnet en digital plattform der innbyggere kunne registrere de områdene de ønsket bedre tilrettelegging for syklistene. *Pedaltråkk* ble informert om i ulike kanaler, og alle rektorene ved kommunens barne-, ungdoms-, og videregående skoler delte dette med sine elever. Dette har ført til at mange barn og ungdom har gjennomført registreringene, og at disse er blitt godt representert i pedaltråkket. Miljøkonsulenten som er ansvarlig for prosjektet kan fortelle om god deltakelse, og mer enn 1000 registreringer i starten av april. Denne skal brukes som grunnlag til kommunens nye sykkelstrategi, og det er viktig for kommunen at den informasjonen som fremkommer av registreringene i stor grad skal forme og påvirke hvor fremtidige sykkelveier og infrastruktur legges. Ski har i dag en svært lav sykkelandel, med kun 4 %, og et nytt politisk mål om sykkelandel

vil fremkomme i den nye sykkelstrategien som vil utledes av det arbeidet som er lagt ned med registreringene. Det er et mål at de som har deltatt skal føle at deres deltakelse har ført til faktiske endringer og forbedringer. Kommunen ønsker å få flere innbyggere til å velge sykkel i deres daglige gjøremål, og må også derfor tilrettelegge for at dette er et trygt og godt alternativ for mange. I områdeplanen for Ski sentrum legges det for eksempel opp til minimum 1000 sykkelparkeringsplasser ved jernbanestasjonen, noe som er mer enn dobbelt så mange plasser som det legges opp til når det gjelder parkering for biler (475 parkeringsplasser). Det stilles også strenge minimumskrav til tilrettelegging for sykkel ved nye bygg, samtidig som det legges opp til maksimumsgrenser for antallet parkeringsplasser i de samme byggene. Formålet med pedaltråkk er at dette skal legge grunnlaget for kommunens nye sykkelstrategi. Det er ønskelig fra kommunens side at man skal få en sterk plattform, med bred politisk enighet, og at det skal være en god dialog mellom politikerne og de kommunalt ansatte, slik at de planene som legges vil kunne utføres i praksis. De som har deltatt skal føle at deres meninger og opplevelser er blitt tatt med videre i arbeidet med sykkelstrategien.

Siden Ski er en typisk norsk stasjonsby, og fordi kommunen har en målsetting om at flere skal velge miljøvennlige transportformer til de daglige reisene, er det et sentralt poeng for kommunen å tilrettelegge for gode og trygge sykkelparkeringer i nærhet av buss og tog. Om syklene står trygt mens man er borte, ville antakelig flere valgt dette på vei til videre transport. Ski stasjon mener kommunen i dag er alt for dårlig tilrettelagt for sykkelparkering, og mange opplever å få syklene sine frastjålet her i dag. Det er et samarbeid gående mellom Ski kommune og Jernbaneverket om bedre sykkelparkeringsmuligheter på den nye stasjonen, men konkret hva dette leder til, er ikke klart enda.

Kommunen har allerede nå startet arbeidet med å få flere til å sykle. Det er bestilt en sykkelbane for barn, som skal settes opp på rådhusstorget denne sommeren (2016), med tilhørende kampanje. Dette er ett av flere temporære tiltak som er planlagt gjennomført på denne plassen i årene framover. I tillegg er det bestilt inn to bilformede sykkelstativer, som er ment å illustrere hvor mange sykler man kan få plass til på én parkeringsplass. Dette er et tiltak som er effektivt, både i fjerningen av bilparkeringsplasser, og for å skape litt blest rundt den økte sykkelsatsingen.

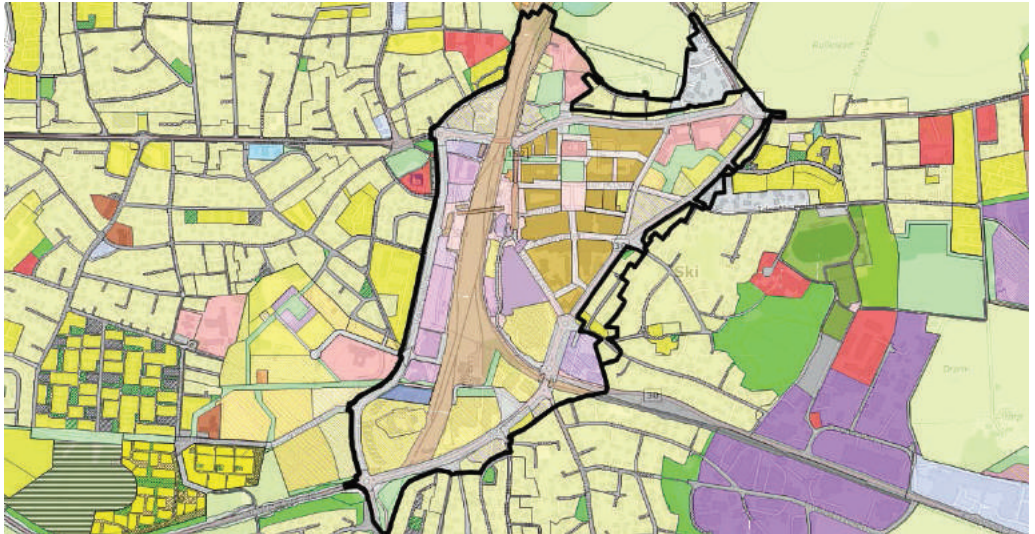
BILDE 5.1: ILLUSTRASJON AV BILSYKKELSTATIV

Det er planlagt store endringer i sentrum av Ski, og det er utarbeidet en områdeplan for Ski sentrum, ikrafttredelse fra 11/5 2015⁶, der man skal fremme en bymessig utvikling av området. Denne var en av de tre som er nevnt over. I følge reguleringsbestemmelsene er hensikten med sentrumsplanen å «tilrettelegge for en utvikling i Ski sentrum som er i tråd med mål og strategier i kommuneplanen». Målene er at Ski skal være en attraktiv og levende by, og at Ski skal styrke sin rolle som regionsenter og kollektivknutepunkt. Kommunen har et mål om at områdeutviklingen av Ski skal være et «utstillingsvindu for framtidens utbyggingsmønster, næringsstruktur og transportsystem». Med utvidet togforbindelse gjennom nye Follobanen, samt den forventede befolkningsveksten, som gjelder generelt i regionen, er dette et område med et stort potensiale for byutvikling. Ski vil i tiden fremover oppleve store forandringer, og er kanskje det området i Akershus der forandringene vil være størst. Det er behov for opprusting av sentrum, både fornying av bygninger og en økt utnyttelsesgrad er nødvendig, og en helhetlig og langsiktig planlegging er lagt som premiss for at kommunen skal lykkes med dette. I dag har sentrum av Ski en utnyttelsesgrad på 55 %, men *Plansamarbeidet* anbefaler en områdeutnyttelse på 90 % i de «regionale byene og stasjonsnære områder i bybåndet i Akershus» (*Plansamarbeidet*, 2015:27). Målet er at man skal ha denne

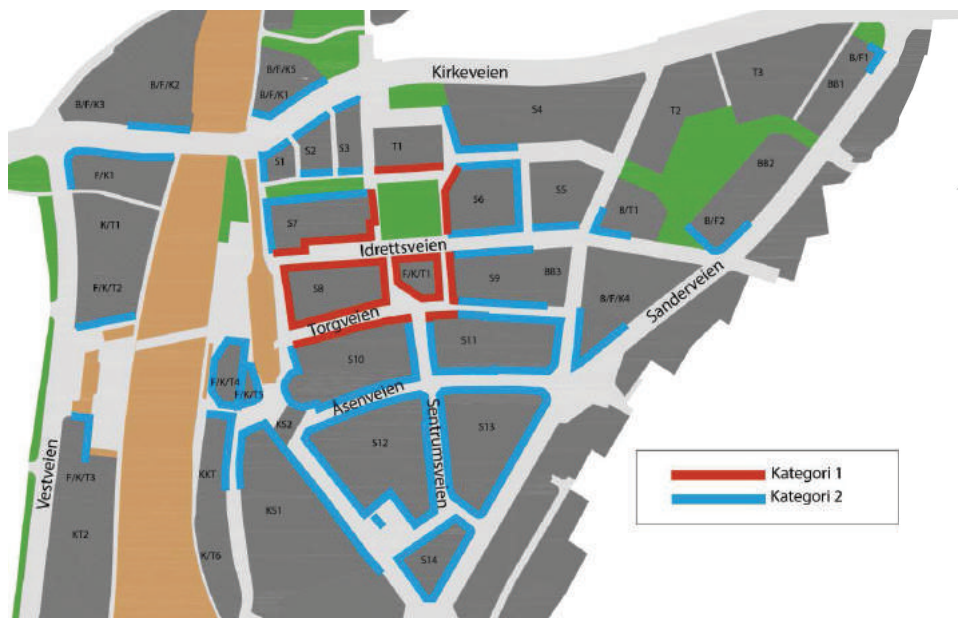
⁶ <http://tema.webatlas.no/ski/planinnsyn>

områdeutnyttelsen i en 500 meters radius rundt det sentrale kollektivknutepunktet, altså Ski stasjon i dette tilfellet.

5.1 Sentrum av Ski

BILDE 5.2: KART OVER OMRÅDEPLANEN SKI SENTRUM, KILDE: FOLLOKART.NO

BILDE 5.3: PLANKART OVER SKI SENTRUM, MED KATEGORIER FOR BESØKSINTENSITET

I områdeplanen er Ski sentrum inndelt i to ulike kategorier, basert på målsettinger om besøksintensitet. Rød sone innebærer virksomheter med høy besøksintensitet, og blå innebærer publikumsrettet virksomhet i fasadene med lavere besøksintensitet. I kartet over vises det at området ved rådhusplassen og gågaten er det området der man ønsker virksomheter med høy besøksintensitet, slik som forretninger, kaféer, barer og restauranter, og andre tjeneste- og kulturtilbud. Man ser altså for seg at sentrum av Ski skal være lokalisert samme sted, men med et mye mer urbant preg og flere mennesker enn det området tiltrekker seg i dag. Det er et mål å trekke mennesker ut i gatene, og revitalisere gatene utenfor Ski storsenter. Førsteetasjene i hele planområdet skal ha andre formål enn boligformål, med publikumsrettede virksomheter av ulik grad.

Når det bygges tettere stilles det høyere krav til at bokvalitet og boligtilbud er godt, og at områdene som utvikles er gode og av høy kvalitet for alle deler av befolkningen. Det er bestemt at det i hvert delfelt i området skal være maksimalt 35 % av boenhetene med et areal på mellom 35 og 50 m² BRA, og at minst 30 % av

boenhetene skal være på mer enn 80 m² BRA. Dette gjøres for å få en mer heterogen befolkningsmasse, og for å skape boligområder der det er mulig for folk i ulike livssituasjoner å bo, og der det er enklere å gjøre boligreiser lokalt. Ulike størrelser muliggjør at mennesker i ulike livssituasjoner kan bo i det samme området, slik at det ikke kun er en befolkningsgruppe som bosetter seg her. Man ser at det ofte er eldre mennesker som kjøper seg leilighet i sentrum av mindre byer i dag, men i et mer langsiktig perspektiv vil mer urbane områder kunne være relevante for familier, og da er det viktig at boligmassen muliggjør en slik utvikling. Langsiktig planlegging og flerbruksmuligheter gir et større mulighetsrom i den naturlige utviklingen av en by.

5.2 Rådhusetorget og gågaten

Ski torg er et stort torg mellom Ski storsenter og rådhuset i Ski. Nedre del av torget, mot Ski storsenter (syd for Idrettsveien), er i dag parkeringsplass, men disse plassene er vedtatt fjernet av sittende kommunestyre. På oversiden er det til venstre en festplass, og på høyre side er det en mindre gresslette og et vannspeil. I venstre hjørne, på siden av Rådhuseteateret, er det et mindre parkområde med benker og beplantning, men denne er i liten grad i bruk, og er preget av slitasje. Idrettsveien er en relativt bred gate, med utadrettede 1. etasjer. Bygningsmassen i Ski består i store deler av brune murbygninger fra 1960-tallet. Mange av disse byggene har relativt lukkede fasader, med lite utadrettet virksomhet i førsteetasjene. Gågaten var tidligere et viktig område for handel for hele Follo, men etter at Ski storsenter åpnet i 1995, ble det meste av denne handelen i området flyttet innendørs, inn på senteret.

Det foreligger en rekke prosjekter for videre utvikling av torget i Ski.

Parkeringsplassen nederst mot storsenteret er planlagt fjernet, og dette området samt andre områder på torget skal i de kommende årene fylles med ulike temporære initiativ og installasjoner. Det finnes foreløpig få midler til dette i kommunebudsjettet, men dette vil, i følge de ansatte der, snart være på plass. Temporære tiltak skaper både nye funksjoner og ulik bruk i byen, og er en metode for å få befolkningen til å medvirke gjennom bruk. Det er et ønske fra kommunen at torget og gågaten skal bli et sted innbyggerne ønsker å bruke, og der det skal være liv gjennom hele dagen, og hele året.

Mellom den 27. mai og 19. juni arrangeres det en byfestival i Ski; Skirkus. Det er for anledningen satt opp et stort sirkustelt på parkeringsplassen ved Ski torg (rådhustorget). Denne parkeringsplassen er vedtatt fjernet, og er regulert som parkområde i den nye områdeplanen for Ski sentrum. Festivalen er et tiltak for å skape byliv der det tidligere var biler, slik at innbyggerne skal se verdien av denne plassen. Festivalens slagord er: «Vi snakker sommer, sol, byliv, kultur, mat og drikke. Et stort sirkustelt og en oase av et festivalområde, midt på parkeringsplassen på Ski torg!»⁷.

5.3 Medvirkningsmuligheter for barn og ungdom

I plan- og bygningsloven av 2008 legges det større vekt på innbyggermedvirkning enn det det er gjort i tidligere versjoner av denne. Medvirkning kan være kostbart og krevende å få til, men det er et viktig demokratisk prinsipp, og kan gjøre planprosessen enklere gjennomførbar på lang sikt. Ski kommune ønsker å få til bedre medvirkningsprosesser, og de ansatte erkjenner at det er mye å gå på for å få til gode og effektive måter å drive informasjons- og medvirkningsarbeid. I de tre områdeplanene som ble godkjente i fjor, var det viktig at disse kom i stand fort. Her ble medvirkning i liten grad prioritert, slik at man skulle kunne starte fortettingsarbeidet. Kommunen har startet ulike typer arbeid, der de bruker internett og andre medier som hjelpemiddel til innbyggermedvirkning, slik de nå gjør med pedaltråkk og de temporære installasjonene på rådhuset.

Ski kommune var i 2014 pilotkommune for *Barnetråkk*, og var en av de aller første kommunene til å gjennomføre dette i alle 6. og 8. klasser. Et barnetråkk registreres i de ulike klassene, i samråd med en representant fra kommunen. Hver enkelt elev fyller inn hvor de pleier å bevege seg i sitt nærområde, og hva de syntes om de ulike områdene som de oppholder seg i. Barnetråkkene gir informasjon om hvordan barn opplever ulike områder i slitt nærmiljø, og hvordan de skulle ønske det kunne være. Barn kan både oppleve og se ting annerledes enn voksne, og steder som oppleves bra for voksne, kan oppleves utrygt for barn. På samme måte kan barn se en verdi i

⁷ <http://skirkus.no/>

områder voksne ikke tenker over. Dette gir derfor ny og viktig informasjon som man kan ta videre med seg i samfunnsplanleggingen. I følge plan- og bygningsloven, kapittel 5, plikter kommunene å tilrettelegge for at barn og unge skal kunne ta del i medvirkningsprosesser, jf. § 5-1, annet ledd: «Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte». Barnetråkk er en metode som er utviklet så barn og unge skal få ta del i samfunnsplanleggingen, og kunne bli hørt i saker som angår dem, og deres oppvekst, og denne metoden er et viktig verktøy for å sikre at bestemmelsene i plan- og bygningsloven blir fulgt. Den informasjonen som kommer fram i de ulike kommunenes barnetråkkregistreringer er derfor et viktig bidrag fra barn og unge, og er kunnskap som bør tas med videre i samfunnsplanleggingen i den enkelte kommune.

Ski kommune har, i samarbeid med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), tatt bidragene og resultatene fra barnetråkkregistreringene ett skritt videre, gjennom et studentprosjekt våren 2016. Ulike studentgrupper har fokusert på forskjellige geografiske områder i Ski, og laget en plan med utgangspunkt i barnas visjoner. Enkelte av de barna som hadde registrert barnetråkk deltok sammen med studentene på en workshop, der de fikk utforme sitt drømmeområde, og studentene brukte siden denne informasjonen og innspillene til å lage et forslag til utforming. Slike prosjekter er gode muligheter for kommuner til å bruke den informasjonen barnetråkkene gir, og det gir barna som deltar en større følelse av medvirkning enn om de kun fyller ut med informasjon i nettportalen. Det kan være vanskelig for barna å forstå bakgrunnen for disse, men når de aktivt brukes, og når man er gode til å forklare for barna hvorfor dette gir viktig informasjon, vil barna antakelig også se større verdi ved å delta.

BILDE 5.4: SITTEBOKS I GRAN KOMMUNE, TEGNET AV TYIN LEKESTUE ARKITEKTER

En gruppe elever fra Finstad barneskole og Ski ungdomsskole er blitt involvert i et prosjekt med kommunen for å skape mer levende byrom, og temporære tiltak. Elevene ble tatt med av kommunen på befarings til Gran kommune, for å se på noen sittebokser der, i arbeidet med å skape mer aktive skoleveier. Elevene fikk se og prøve disse, for å se om dette er et tiltak man kunne videreført til Ski. Med bakgrunn i elevenes innspill ble lignende sittebokser planlagt også i Ski. De har siden deltatt i en workshop, for å kunne medvirke til ønsket utforming av sitteboksene. Den 21. juni 2016 fikk elevene, sammen med en grafittkunstner, male de nye sitteboksene. Den 22. juni ble disse offisielt åpnet av ordføreren i kommunen.

Det er et tegn på at innspill barn og unge kommer med, blir tatt på alvor av kommunens politikere og planleggere, og at de anser denne typen informasjon for å være et viktig bidrag i samfunnsutviklingen.

BILDE 5.5: SITTEBOKS UTVIKLET MED ELEVER I SKI, PÅ TORGET I SKI

Ski kommune har også et eget kommunestyre med barn og unge (BUKS), som består av elevrepresentanter fra skolene i kommunen. BUKS har et årlig kommunestyremøte ledet av ordføreren, der elevene lærer om politiske prosesser, og får være med å bestemme hvordan kommunens midler til skolene skal brukes og fordeles⁸.

BILDE 5.4: INSTAGRAMBILDE FRA ÅRETS KOMMUNESTYREMØTE FOR BARN OG UNGE (BUKS)

⁸ <https://www.ski.kommune.no/skoler-og-barnehager/skolene/barn-og-unges-kommunestyre-buks/>

I forbindelse med kommunereformen er det blitt arrangert en innovasjonscamp med kommunens ungdomsskoleelever. Den 11. februar 2016 arrangerte Ski kommune innovasjonscamp om kommunereform og eventuell kommunesammenslåing i Follo med alle de fire ungdomskolene i kommunen⁹. 1200 elever møtte opp i Follotrykk Arena der de deltok på et heldags opplegg hvor de skulle få utforme sin drømmekommune. Elevene skulle tegne og forklare hvordan de ønsket at kommunen skulle være, og kunne snakke om de temaene som antok dem. Det var mye snakk om byutvikling, og hvordan man kunne videreutvikle Ski sentrum. Elevene ønsket en urban, miljøvennlig og inkluderende kommune, som var et godt sted å bo for folk i alle aldre, og med ulik bakgrunn. Dette er en god måte å involvere ungdom i samfunnsplanleggingen, og engasjere dem i aktuelle problemstillinger som angår kommunen.

Hashtagen #innovasjonscampski ble brukt i løpet av dagen, og kommunen og andre parter la ut bilder underveis i arbeidet:

⁹ <https://www.ski.kommune.no/aktuelt/innovasjonscamp-om-kommunereformen-i-ski/>

love.naes
følg TRYKK arena [Follow](#)

Be the first to like this. 15v

love.naes Fra det ene til det andre? #innovasjonscampski #skikommune #kommunereform

[Add a comment...](#) 3v

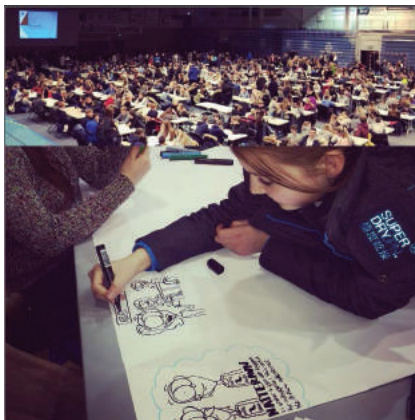

love.naes [Follow](#)

evyhan likes this. 15v

love.naes Framtidens byplanleggere? #kommunereform #skikommune #innovasjonscampski

[Add a comment...](#) 3v

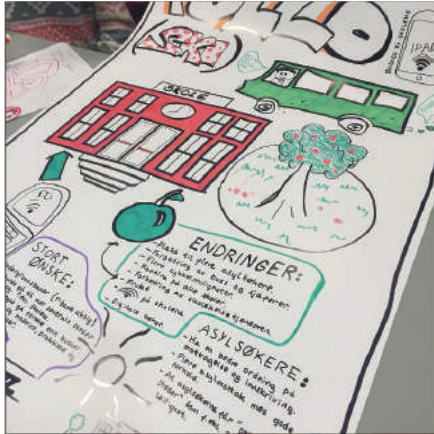

ueakersthus
følg TRYKK arena [Follow](#)

22 likes. 15v

ueakersthus Fire ungdomsskoler, 1200 elever, ett oppdrag. Torsdag 11. februar hadde ungdommen i Ski i oppdrag å beskrive sin "Drømmekommune" - og vi kan trygt si at fremtiden var kreativ, spennende og lys et ✨ Tusen takk til Ski Kommune, lærere og elever for en helt fantastisk dag! #framtd #somsplil #skaperglede #ue #ueakersthus #innovasjonscampski #innovasjonscamp #framtidenskommune

[Add a comment...](#) 3v

love.naes
falloTRIKK arena [Follow](#)

Be the first to like this. 10w

love.naes Drammekommunen#innovasjons
campsi #skikommune #kommunereform #

[Add a comment...](#) 0/150

6 Elever som medforskere

I dette prosjektet har en fagklasse i sosiologi og sosialantropologi ved Ski videregående skole deltatt som medforskere, der de i løpet av en skoledag har fått komme med innspill om hva de mener offentlige plasser i Ski sentrum bør fylles med. Elevenes innspill gir viktig informasjon om hvordan de mener den videre byutviklingen bør være og hvilke tema de anser for viktige i denne sammenhengen.

6.1 Arbeidsbokresultater

I forkant av prosjektdagen delte ansvarlig lærer ut en arbeidsbok til elever i de to klassene. Det var 38 elever som fylte ut arbeidsboken om deres bevegelser i Ski. Alle elevene går på studiespesialiserende linje, men i to ulike klasser – en fagklasse (SOSO) og en 3. klasse. I fagklassen er det elever fra både 2. og 3. trinn. Kjønnfordelingen er skjevfordelt, med en overvekt av jenter. Det er 26 jenter og 12 gutter som har gjennomført arbeidsboken. Aldersspennet varierer fra 17 til 19 år, med et snitt på 17,87 år. Blant elevene var det fire som bodde i Ski sentrum, mens 18 av elevene bodde et annet sted i kommunen. De siste 16 elevene bodde i andre kommuner, der de fleste bodde i Oppegård (9 elever). Andre kommuner elevene bodde i var Enebakk, Siggerud, Vestby og Oslo. Elevenes kjennskap til Ski sentrum varierer derfor en del, da ikke alle oppholder seg her utenom skoletid.

Elevene oppgir å være med venner 2,3 dager i uken i snitt, med en variasjon mellom 0 og 5 dager i uken. På fritiden bruker elevene mye tid på trening av ulik art. Det betyr at de utnytter tiden de er i Ski før og etter skole til å trene. I snitt oppgir elevene å trene 2,8 dager i uken, enten dette er organisert – eller egentrening. En stor andel av elevene oppgir å være medlemmer av et treningsstudio i Ski, selv om de bor i en annen kommune. Når det gjelder aktiviteter ellers i Ski sentrum, oppholder elevene seg der stort sett i forbindelse med skolen. De bruker ikke sentrum i noen særlig grad, men venter der noen ganger i forbindelse med transport hjem. Elevene forlenger av og til hjemreiser for å være med andre venner fra skolen, for å gå på café eller shoppe på storsenteret, men dette ser ikke ut til å foregå i så stort omfang som man kunne tenke seg, og som ville vært ønskelig i et bylivsperspektiv. Gatene i sentrum oppgir elevene å oppholde seg på vei til og fra skolen. Den vanligste veien

man benytter fra jernbanestasjonen til skolen er den gjennom gågaten i Idrettsveien, over parkeringsplassen nederst på rådhusplassen, til Torgveien, og Åsenveien bort til skolen. Sentrum av Ski er altså et område elevene kjenner til og ofte går igjennom, men det er ikke et sted der de velger å oppholde seg og henge i. Det er stort sett på storsenteret elevene oppholder seg, og her handler de og går på café. Ingen av elevene oppgir å drive med andre aktiviteter på skolen enn å gå på skole (revy, avis, annet), og idrettsplassen brukes av alle til gym, og noen få til annen idrett (fotball og håndball).

Elevenes skolevei varierer i lengde og fremkomstmiddel; enkelte har gang- eller sykkelavstand til skolen, mens andre må ta tog, buss eller bil et relativt langt stykke. Det er 19 elever som tar buss til skolen, og 25 som tar tog. 14 elever bruker både buss og tog i sine daglige reiser. 18 elever oppgir å bli kjørt av andre, mens 15 kjører egen bil. Det er 28 av elevene som er gamle nok til å ha førerkortet, og nesten halvparten av disse oppgir altså å selv kjøre bil på de daglige reisene. Kun fem elever oppgir å bruke sykkel til daglige reiser, noe som må sies å være et lavt antall sammenlignet med nasjonale og regionale målsettinger om fremtidig sykkelpopulasjon.

Det virker som elevene stort sett er fornøyde med det kollektivtilbudet som er, og mange er fornøyde med økt frekvens og et mer effektivt busslinjesystem. Mange nevner at de er fornøyde med antallet avganger, både med tog og buss, men dette varierer noe fra hvor man bor, og hvor man skal. Enkelte synes buss og tog går for sjeldent, og store variasjoner i tilbud til ulike steder kan forklare dette. Det som oftest nevnes som negativt er at prisene er for høye, og at det ofte er forsinkelser. Flere elever skriver at de ofte kommer for sent på skolen, grunnet forsinkelser med tog og buss. Her virker det særlig å være et problem med bussen, i forbindelse med byggearbeider og kø inn til Ski. Generelt virker ungdommene å være mer fornøyde med togtilbudet enn busstilbudet. Bussene er ofte fulle, og mange peker på at tilbudet er for dyrt.

Når det gjelder ungdommenes trygghetsfølelse, oppleves Ski av de fleste som et trygt område. Ni elever nevner allikevel ett eller flere områder der de føler det utrygt, enten på grunn av dårlig og uoversiktlig trafikkavvikling, eller at et område føles ubehagelig grunnet fysiske forhold eller menneskene der. To av elevene opplever

området utenfor McDonalds som utrygt, og det vises til at det er et område der en del ungdom henger og at det er et sted for kjøp og salg av narkotika. Togstasjonens venterom og en pub i sentrum er nevnt som utrygge fordi «mange fylliker» holder til der.

Når det gjelder elevenes inntrykk av ulike gater, plasser og steder, varierer dette en del fra de ulike, og mellom elevene. I arbeidsboken kunne elevene si om de hadde et positivt eller negativt inntrykk av stedet, og hva de eventuelt likte/ mislikte ved stedet. Mange besvarte disse spørsmålene på en relativt nøytral måte, ved å ikke ringe rundt de to alternativene, og gi en nøytral beskrivelse av stedet. Dette kan både være fordi de sjeldent eller aldri oppholder seg der, og/ eller fordi de ikke har lagt merke til, eller vurdert hvordan stedet ser ut. Idrettsveien er en relativt lang vei som er gågate i sentrum, og som blir en av hovedveiene ut av sentrum lenger ut. Elevene bruker denne veien på vei til skolen, og bruker denne ellers i liten grad. Flere av elevene har tatt utgangspunkt i bilveien lenger ut, heller enn den sentrumsnære delen av Idrettsveien i sin besvarelse, noe som gjør at inntrykkene og tilbakemeldingene ikke nødvendigvis omhandler samme sted. Blant de som tenker på ytre del av Idrettsveien er mange av registreringene negative. Elevene peker på at det er et område med mye veiarbeid og trafikk, og at det i liten grad er tilrettelagt for gående og syklende. Gågaten og torget ved rådhuset er elevene langt mer positive til; det beskrives som et koselig og fint område, med mange små og koselige butikker og kafeer. De liker at det er et lyst, åpent og grønt område som er fint om sommeren. De liker at det er fontene der, og mange benker man kan sitte på. Elevene synes allikevel området kunne vært enda triveligere, med enda mer grønt og flere benker. Bygningsmassen fremstår for enkelte av elevene å være kjedelig, men dette fremkommer ikke som et viktig poeng i arbeidsboken. Elevene har få meninger og relasjoner knyttet til mange av de andre gatene som arbeidsboken spør om, og mange vet ikke engang hvor disse er, eller om de har vært der før. Det er veiene fra og til skolen elevene stort sett går i, andre steder i Ski vil man antakeligvis kjøre eller bli kjørt til.

Med unntak av én negativ kommentar om at Ski storsenter er for stort, og én nøytral elev som mener hun bruker for mye penger her, har alle elevene som har deltatt i undersøkelsen positive holdninger til senteret. Ski storsenter har vært i Ski lenger

enn elevene har levd, og disse vil ha vokst opp med å handle og være her. Dette senteret gir elevene en komfortabel måte å handle på, og det gir dem et oppholdssted hele året, også når det er dårlig vær og kaldt. Elevene peker på at senteret har et godt utvalg av butikker, at det er stort og pent, og at det er et praktisk sted å handle. En elev kommenterer at på grunn av senterets plassering i sentrum, er det ingen som oppholder seg i sentrumsgatene rundt. Flere av elevene mener at sentrumsgatene er tomme, med lite liv og kjedelige butikker. De foretrekker de butikkene og kafeene som er på senteret over de i gatene.

Når det gjelder de tjenestene, funksjonene og møtestedene elevene sier de ønsker seg i Ski, som de ikke mener er godt nok dekket i dag, nevner de fleste kafeer, bakerier, restauranter og andre steder der man kan oppholde seg over tid. Mange av ungdommene ønsker helt spesifikke kjeder, slik som Starbucks og Waynes Coffee. De ønsker seg steder – både innendørs og utendørs, der ungdom kan møtes, gjøre lekser, og tilbringe tid sammen utenom skoletiden, og det er ønskelig med internetttilgang på disse stedene. I tillegg til handelssteder er det et ønske om flere benker, parker – «Områder som er litt mer lik parker som er i Oslo». Enkelte av elevene ønsker seg også et større tilbud på kveldstid, med utesteder og puber med 18 års aldersgrense. Generelt ønsker ungdommene seg et mer urbant miljø, med flere bykvaliteter. Vi ser at de ønsker seg flere parker, benker og servicetilbud, og der de kan være uten at det koster for mye. Noen nevner også at eksisterende bygningsmasse i Ski bør oppgraderes og gjøres mer moderne.

Ski sentrum blir altså i liten grad aktivt brukt av ungdom på videregående skole i dag, men dette ville ha vært en fin arena for elevene å møtes utenom skoletid, da de er fra ulike kanter av fylket. Å ha noen felles samlingspunkter der man kan være utenom skoletiden, vil kunne ha en sosialiserende effekt, og skape et bedre samhold og miljø på skolen. Det kan virke som om elevene ønsker et mer urbant miljø i Ski, og at slike funksjoner ville blitt brukt av denne gruppen om det fantes. Elevene ønsker kafeer og butikker i gatene rundt senteret, men de bruker de som er her i dag i liten grad. Butikkene som i dag finnes, virker ikke å appellere til yngre mennesker. Der finnes det i dag detaljhandler, blomsterbutikker og dyrere kafeer og restauranter. Ungdommene ønsker seg et tilbud som supplerer det som allerede finnes av tilbud på storsenteret.

6.2 Mentale kart over Ski sentrum

Alle elevene som deltok på prosjektdagen tegnet hvert sitt kart over Ski sentrum, slik de visualiserte det, eller så det for seg. Siden kartene kun er tegnet med blyant eller penn, er de ikke veldig interessante å se på i seg selv, men det de representerer er av interesse, og det viser at elevene har et relativt homogent inntrykk av hva Ski representerer for dem. Kartene varierer i grad av geografisk detaljomfang og nøyaktighet, men alle kartene har noen fellestrekk ved seg det er verdt å merke seg.

Alle de 16 elevene som tegnet mentale kart tegnet Ski Storsenter som et sentralt element. Alle har tegnet senteret inn i sine kart, enten ovenfra, i et fugleperspektiv, der senteret tar opp store arealer, eller fra senterets inngangsparti mot buss- og stasjonsområdet. På senteret har de tegnet inn kino, biblioteket, McDonalds, Egon, Peppes Pizza, Bowling, Stockfleths og Narvesen, og disse stedene er antakelig steder ungdommene pleier å være utenom skoletid. Disse er også steder som vender ut mot gaten, og som ungdommene har god tilgang til fra strekningen mellom stasjonsområdet og skolen. Det er tydelig at storsenteret har en viktig funksjon for ungdommene, og at senteret er noe man fort kommer i tanke om, når man tenker på Ski sentrum.

I tillegg til storsenteret er det mange som har tegnet inn sentrumsgatene, med gågata (Idrettsveien), rådhusplassen, tog- og bussterminalen. Elevene har skrevet eller tegnet inn steder de pleier å bruke, som kino, bibliotek, bussterminalen, Narvesen og Balkan kebab. Kartene som er laget er formet rundt de stedene ungdommene bruker i Ski.

6.3 Elevenes mulighetsstudier av Ski torg

Det er lagt store planer for utviklingen av Ski torg fremover, der det er planer om å fjerne parkeringsplassene som i dag er på nedre del av plassen. For å finne ut hva som er ønsket skal kommunen igangsette en rekke midlertidige tiltak og installasjoner de neste årene. Midlertidige installasjoner (temporære tiltak) fungerer både som byutviklingsgrep og som medvirkningstiltak, der man ser på hvordan ulike tiltak blir tatt imot og brukt av befolkningen. På denne måten får man viktig kunnskap om hva som trengs og vil bli brukt før man investerer penger og igangsetter

omfattende prosjekter. Den første delen av prosjektet til elevene var å komme med forslag til hvordan utformingen av torget burde være i fremtiden. Elevene skulle fortelle hvilke funksjoner de mente var bra og mindre bra, og hva de mente manglet av både aktiviteter og fysiske funksjoner. Videre her vil de seks gruppernes forslag og presentasjoner for torget gjennomgås. De fleste gruppene tok i oppgave 2 for seg et område i nærhet til torget, og disse områdene vil derfor behandles i en forlengelse av elevenes planer for torget. I de tilfellene der gruppene valgte et annet område, vil disse gjennomgås til sist i kapitlet. I neste kapittel vil de ulike forslagene gjennomføringsevner diskuteres, i relasjon til kapittel 5, samt relevante lover, regler og planer generelt.

Gruppe 1 anser det bestående torget for å være lite innbydende, særlig med tanke på eksisterende bygningsmasse. De ønsker å se en modernisering av bygningene, særlig rådhuset og rådhussteateret, og de tror dette grepet ville fått området til å virke mer attraktivt. Gruppen ser for seg en typisk gågate, og de ønsker seg mer byliv på plassen, med flere restauranter og cafeer med uteservering på bakkeplan. Gruppen anser fjerningen av parkeringsplassene for å være et godt grep, og de ønsker i tillegg å begrense adgangen for biler i hele området. De ønsker isteden å tilrettelegge området for sykkel, med sykkelstativer og sykkelsti. Dette mener de vil gjøre torget mer attraktivt å sykle til, og at det vil oppfordre flere til å la bilen stå hjemme. Gruppen ønsker at det eksisterende biblioteket som i dag er i tilknytning til Ski Storsenter, flyttes ut til torget, til bygget til venstre for dagens parkeringsplass. Ungdommene ønsker seg også en studentkafe i forbindelse med biblioteket, og de mener dette ville skapt et felles møtested for studenter, og vært «et sted de kunne studere mens de nyter en kopp kaffe». På høyre side av parkeringsplassen ønsker ungdommene seg en ny kino, som de mener ville vært med å gjøre plassen mer attraktiv, «ikke bare for ungdom, men for hele familien». Kino er noe gruppen mener vil gjøre plassen mer attraktiv for ungdom.

På selve torget ønsker ungdommene seg et større gressområde med fontene, også flere benker og sitteområder. Når det gjelder tiltak spesielt tilrettelagt for ungdom, ønsker gruppen seg en skatepark i det venstre hjørnet av torget. På den måten blir skateparken isolert fra resten av området, samtidig som det fortsatt er en del av torget. Der det i dag er parkeringsplass, ønsker de seg et aktivitetsområde tilrettelagt

for ungdom, der ulike aktiviteter kan variere med sesong og årstider, for å få til helårsbruk av torget. Ungdommene foreslår inngjerdet fotballbane i sommerhalvåret, som kan gjøres om til skøytebane vinterstid. I tillegg til fysisk opprusting av plassen, ønsker gruppen at det skal tilrettelegges for flere aktiviteter og begivenheter på torget som virker samlende og engasjerende for befolkningen. De foreslår julemarkeder og andre markeder, med boder, konkurranser og utendørskonserter, og at aktivitetene kan tilpasses årstider og høytider.

BILDE: GRUPPE 1 SINE INSPIRASJONSBILDER TIL HVORDAN SKAPE MER BYLIV PÅ SKI TORG

Gruppe 2 ønsket, i likhet med gruppe 1, at eksisterende bygningsmasse skulle vedlikeholdes og oppgraderes, og at dette var viktig for å gjøre området mer attraktivt. Særlig byggene øverst til venstre mente gruppen at så lite innbydende ut. Av eksisterende kafe- og shoppingtilbud mente ungdommene at det var enkelte kafeer som var tilpasset ungdom, men at mange av butikkene ikke appellerte til denne gruppen. De ønsker seg en endring i form av flere butikker og mer tilbud rettet mot ungdom i gågata (Idrettsveien), da dette er et område mange passerer mellom tog og skole. Gruppe 2 ønsker seg en ballbinge på plassen, samt en volleyballbane (sandvolleyball). I forbindelse med disse sportsstedene ønsker de mulighet for leie av idrettsutstyr. Vedlikehold av dette mener de kan delfinansieres av en sjokolade- og brusautomat. I tillegg ønsker ungdommene, og mener det er behov for et møtested tilpasset ungdom. Dette stedet ønsker de at skal være en samlingsplass for ungdom etter skoletid, med gratis internett, der det ikke er kjøpeplikt. Her ønsker de å sosialiseres med andre ungdommer, og et sted der de kan gjøre leksearbeid. De ser

for seg et sted med både innendørs- og utendørs sitteplasser. Generelt mener gruppen at det er alt for få sittemuligheter på torget, og de etterlyser flere benker. De ønsker at benkene skal være utformet på en måte som innbyr til bruk, og at det også finnes bord i tilknytning til disse da benker med bord innbyr til mer allsidig bruk.

BILDE: GRUPPE 2 SIN PLAN FOR SKI TORG

Gruppe 3 ønsker, i likhet med de to andre gruppene, større strukturelle endringer i bygningsmassen rundt torget. Denne gruppen ønsker å bygget til venstre for torget, fasadeoppgraderinger av de fleste bygg, samt lekeplassen foran dette bygget. De ønsker en ny og oppgradert lekeplass i stedet for den eksisterende. Gruppen mener det er en god ide å fjerne parkeringsplassen på nedre del av torget, og har dette som en av sine forslag for strukturelle endringer på torget. De ønsker også at bedrifter og kontorer skal flyttes opp i etasjene, slik at arealer blir frigjort i førsteetasjene og på bakkeplan til restauranter og kafeer. Gruppen ønsker seg ballbinge, bordtennis og buldrestein (klatrevegg), og de ønsker seg også utleie av utstyr til dette, samt andre hageaktiviteter, slik som kubb og croquet. De ønsker også større gressområder med

plass til disse aktivitetene og annet. Også denne gruppen fokuserer på møbler som åpner for mer variert aktivitet. De ønsker benker med bord, og de ønsker seg «liggebenker», der det er fint å oppholde seg over litt tid. WIFI og tilgang på gratis internett er noe også denne gruppen ønsker. Gruppen ønsker seg et mer urbant miljø, med flere kafeer og restauranter. De ønsker også at enkelte av restaurantene skal ha oppvarmede uteområder, som forlenger utesesongen.

BILDE: GRUPPE 3 SINE FORSLAG TIL UTFORMING OG AKTIVITETER PÅ SKI TORG

I del to av oppgaven har gruppe 3 valgt parkområdet til venstre for rådhuset, i en forlengelse av rådhusplassen. Dette området heter Parkaksen, og har i dag benker, lekeplass, trær og en paviljong, og man kan se at det er lagt ressurser i å gjøre dette til et fint område en gang i tiden. I dag fremstår det allikevel som et slitt område, som er lite i bruk. Elevene mener stedet er «trist, mørkt, lukket, bortglemt, kjedelig, har lite sitteplasser, lite liv, osv.»). Paviljongen sier de ser råtten ut, trærne og plantene virker døde, og lekeplassen er nedslitt. I dette området ønsker elevene at det skal plantes nye trær og planer. De mener også at bygget nedenfor, for å få mer lys til området og lettere tilgang til plassen. Her ser de for seg en «avslappet og skjermet blomsterhage», de ønsker seg en dam og nye benker. Dette er et område de tenker vil passe fint for de som ikke har tilgang på egen hage, som et sted for rekreasjon, der man kan slappe av og lese en bok. De ønsker seg også en kafé i området.

BILDE: GRUPPE 3 SINE BILDER AV PARKAKSEN SLIK DEN ER I DAG

Gruppe 4 ønsker at områdene som frigjøres ved fjerning av parkeringsplassene på nedre del av torget skal brukes til flere restauranter og kafeer. Som plassens midtpunkt, ønsker gruppen seg en fontene. Gruppen ønsker seg, i likhet med alle de andre gruppene, flere steder å sette seg, både i form av flere benker, og i form av et større grøntareal med gress. Den eksisterende lekeplassen mener gruppen er utdatert, og de ønsker denne fjernet til fordel for en utvidelse av lekeplassen utenfor Helsetjenesten. Ungdommene foreslår å installere stasjonære sjakkbrettet, slik at man kan spille sjakk utendørs. De ønsker seg et mer fargerikt miljø, både med oppgradering av fasader og eksisterende bygningsmasse, og med mer velholdte uteområder.

Også gruppe 4 valgte Parkaksen i del to av feltarbeidet. De ønsker seg et mer fargerikt område, med flere benker, sjakkbord, og en kafé. De ønsker at området kan fungere som uteplass for restauranter. Lekeplassen ønsker de enten flyttet til en ny lokasjon, eller at man skal sette opp et mer moderne et.

DEL 1: Ski torg

Forbedringer

- Fjerne parkeringsplassen
 - Skape plass til restauranter og cafeer
 - Fontene i midten
- Flere sitteplasser
- Sjakk-bord
- Fjerne lekeplassen
 - Bygge på lekeplassen ved Helsetjenesten (se del 2)
- Ekspandere gressplenen

DEL 2: Skape et sosialt miljø

- Oppgradere
 - Farger
 - Flere benker
 - Nyere lekestativ/ sandkasse/ huske
 - En cafe

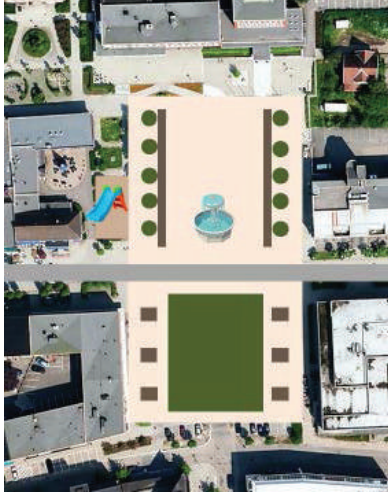
BILDER: GRUPPE 4 SINE FORSLAG TIL UTFORMING OG AKTIVITETER PÅ SKI TORG

Den **femte gruppen** ønsker seg en mer helhetlig planlegging av plassen, med et felles uttrykk av området. Denne gruppen er, som den eneste, opptatt av at det fortsatt skal være enkelt å parkere privatbilen sentralt i byen, og mener at parkeringsplassene som fjernes på torget må erstattes et annet sted. Gruppen ønsker seg større gressarealer, og at plassen kan få et mer parkpreg enn det har i dag. De ønsker også flere benker med bord, og de legger særlig vekt på at disse må holdes ved like, og at de er i bruk over tid. De ønsker at det skal være tilbud som er gratis eller svært billig, i tillegg til flere spisesteder og butikker. Gruppen ønsker at plassen skal være en arena for aktivitet til ulike tider på døgnet og i uken, og etterlyser flere arrangementer og helgeopplegg, slik som markeder, utescene og annet.

Gågaten (del 2) i tilknytning til torget synes gruppen er kjedelig, uten noe særlig byliv. De liker ikke at alle byggene rundt er «kjedelige/stygge/mørke/gamle», og mener at det er for mye grått og brunt i bygningsmassen. Det at det meste av tilbud er på Ski Storsenter, gjør at torget og gågaten oppleves som lite attraktivt. Dette synes gruppen er dumt, og de ønsker at man på en bedre måte i dag skal kunne bruke senterets kundegrunnlag til å skape mer liv i gågaten og torget utenfor. De mener måten å gjøre dette på er å ha funksjoner som komplimenterer senteret, og at man må ha tilbud og butikker som er attraktive og ikke finnes på senteret. De mener også man bør fokusere mer på aktiviteter i gågaten, slik som «Perfect Escape»¹⁰, som i dag finnes i Idrettsveien. Elevene skulle ønske flere av de populære kafeene og

¹⁰ Et underholdningskonsept der man skal løse en rekke gåter for å finne veien ut av et rom.

butikkene de finner i Oslo også fantes i Ski, slik at ungdommene på den måten ville dra til Ski heller enn Oslo. De ønsket seg blant annet Starbucks, og ville at denne skulle være i gågaten, slik at flere oppsøkte kafeen og gågaten.

BILDE: GRUPPE 5 SIN PLAN FOR OMRÅDET. GRÅ LINJE INDIKERER GATE, SOM DE ØNSKER SKAL VÆRE GÅGATE, MED MULIGHET FOR NOE BILTRAFIKK (VARETRANSPORT OSV.)

Gruppe 6 valgte å løse oppgaven gjennom å lage en film der de snakket seg gjennom hva de likte og ikke likte ved torget, og hvordan de mente at området kunne generere mer byliv. De likte at byen hadde sitt eget rådhus, og synes denne var plassert på en god måte i relasjon til torget. Gruppen mente at parkeringsplassen ikke trengte å ligge midt i sentrum, men at det ville være behov for dette, også i fremtiden. Gågaten mente de var for preget av kontorbygg og funksjoner som ikke tiltrekker seg mennesker. De mente at de ulike funksjonene som i dag er i gågaten hadde en ulogisk sammensetting, noe som resulterte i at man ikke «tusler» mellom ulike butikker, men kun går dit om man skal noe spesielt. Ungdommene mener at dette området burde utvikles til å bli hyggeligere og mer sammensatt, slik at man ønsket å oppholde seg i området, noe som igjen ville føre til mer attraktive butikker og kafeer. Gruppen ser for seg en gate med «Bogstadveienfølelse», altså med flere små, populære butikker og kafeer.

Torget oppsummert

Felles for alle gruppene er at de ønsker mer aktivitet, urbanitet og liv på torget og i gågata. Det er et ønske om at Ski skal få flere bykvaliteter og et mer urbant preg, og med det at det skal være flere mennesker her, flere møteplasser og mer aktivitet på gateplan. De ønsker større omtanke i design, både hva gjelder bygninger og grøntstruktur. Elevene ønsker færre biler i sentrum, og mer fokus på de syklende og gående. Den utviklingen som er ønsket og planlagt av Ski kommune og politikerne, er altså også ønsket av ungdommene.

BILDE: ELEVENE I AKSJON VED RÅDHUSPLASSEN

6.4 Andre byutviklingsforslag

Gruppene 2 og 6 valgte områder som ikke er del av eller i direkte forlengelse av rådhusorget, men andre steder sentralt i byen. Gruppe 1 gikk til et parkområde i Ski nord, nord for Kirkeveien. Dette området består av to parker; Waldemar Høy og Vesteråtparken. Dette er et område som brukes mye av barn og voksne, særlig i forbindelse med barnehagen som ligger ved siden av. Området er i en transformasjonsfase, og ser for tiden uferdig ut. Midt på plassen er det en gammel, liten kiosk. Gruppen ønsker å stenge av bilveien som går her, eventuelt lagt veien i

en alternativ rute, så den ikke gikk rett ved siden av lekeplassen. De ønsker seg et sitteområde i høyre hjørne av parken, der foreldre kan sitte mens barna leker (og eventuelt ungdom). I venstre hjørne forestiller de seg en fotballbane, som kunne vært brukt som skøytebane vinterstid. De ønsker også at hele området skulle vært beplantet med gress, så det hadde fått et mer preg av park enn det det har i dag.

BILDE: ELEVENES BILDE AV VESTERÅTPARKEN TATT PÅ PROSJEKTDAGEN

BILDE: ELEVENES BILDE AV VESTERÅTPARKEN TATT PÅ PROSJEKTDAGEN

I del to av oppgaven så Gruppe 2 nærmere på Ski stasjon, og hvordan de mente dette området kunne fungere bedre og oppleves tryggere for de reisende. Elevene er fornøyd med at det i dag er Narvesen, taxiholdeplass, innendørs venteværelse, kort avstand mellom toget og bussterminalen, og at stasjonen er i nærheten av Ski storsenter. De mener at parkeringsfasilitetene for sykkel er gode, og at det er enkelt å få informasjon om togtider (også på høytaleranlegget). Det er for få steder å sitte, ifølge elevene, og de ønsker seg flere benker på stasjonsområdet. Det er også et ønske om flere billettautomater, og særlig inne i stasjonsbygget. Det er også et ønske om at åpningstidene til venterommet kunne vært utvidet, da det oppleves utrygt å skulle vente på toget sent på kvelden. Elevene foreslår å tilrettelegge for en større kafé eller butikk, der man kan vente på toget samtidig som man tar en kopp kaffe. De foreslår også at dette rommet skulle hatt internettilgang, så studenter og «businessmenn» kan jobbe mens de venter på toget. Det er også et ønske om at togstasjonen generelt skal få et grønnere preg, med flere planter og trær.

7 Avslutning

I denne rapporten er det sett på hvordan Ski kommune tilrettelegger for at barn og unge skal kunne ta del i samfunnsplanleggingen, og aktivt medvirke til denne. Prosjektet har også samarbeidet med Ski videregående, der en klasse har fungert som medforskere, gjennom et heldags skoleprosjekt, med et mulighetsstudie av Ski torg. Fordi videregående opplæring er under fylkeskommunens ansvarsområder, og ikke i kommunal regi, slik barne- og ungdomstrinnene er, har kommunen mindre sterke bånd til Ski videregående enn til andre skoler i kommunen. Kommunen har aktivt brukt barne- og ungdomsskoleelever som en ressurs i utforming av planer om ny kommunereform, og anvendelse av midler som er relevante for denne målgruppen. Det er gode bånd mellom politikerne og blant annet elevrådene på de ulike skolene, der disse har blitt lyttet til å spørsmål som angår dem. Kommunen har ikke det samme samarbeidet med elever eller elevråd i de videregående skolene, men elevene her besitter mye kunnskap som kan være nyttig og viktig for kommunen. Elever i videregående trinn er en viktig gruppe med tanke på byliv, næring og handel, og kultur, og disse kan være sentrale i å skape noe av det bylivet kommunen har satt seg som mål å få til. Kommunen bør derfor involvere også de eldre ungdommene i sine medvirkningsprosjekter rettet mot barn og unge, da innspill herfra kan være svært nyttige og anvendbare for kommunen.

De fremtidsplanene som foreligger for Ski som en fremtidsrettet regionby virker til å være godt forankret for både politikere, planleggere og blant ungdom i regionen. Økte urbane trekk, og flere byfunksjoner går igjen blant disse, og det er tydelig at ønsket om at Ski skal vokse og bli et mer urbant område, står sterkt. Mange av de forslagene ungdommene har kommet med, virker å passe godt med de planene man har for kommunen, og ungdommene viser at de har et helhetlig blikk på den utviklingen de ønsker. Forslagene de kommer med kommer ikke kun ungdom til gode, men de ønsker at byrommene skal tilpasses og tilrettelegges for ulike kjønns-, alders- og interessegrupper. Ungdommenes forslag har stort sett vært av typen som fremmer urbanitet. Det er ønsket om flere steder å oppholde seg – både offentlige og private. Det er ønskelig med flere benker og grøntområder, samt flere kafeer, bakerier, restauranter og utesteder. Ungdommene ønsker også at offentlige områder som i dag blir benyttet til parkering, skal tjene andre formål, som fotballbane,

skatepark, park, eller at det kan være områder for ulike arrangementer. Gågaten ønskes rendyrket som en gågate, der man får til et bedre samarbeid med storsenteret, slik at gågaten komplimenterer, heller enn konkurrerer om det samme kunde grunnlaget.

Kommunens vedtak om å fjerne parkeringsplassene nederst på Rådhus torget ble godt mottatt av de aller fleste ungdommene. De mente, i likhet med sittende kommunestyre, at bilene ikke skaper trivelige byområder, men at disse bør plasseres utenfor sentrum eller under bakkeplan. Ski har i dag god parkeringsdekning (både offentlige og private), med gateparkering, parkeringshus, og store parkeringsarealer knyttet til storsenteret. Når kommunen nå fremover ønsker å transformere Ski til å bli en sykkel- og fotgjengerby, i tråd med kompakt utvikling og retningslinjene fra *Plansamarbeidet*, må bilens dominans i bybildet vike for sykkeltilrettelegging, uteservering og gangveier. Elevene, som stort sett tar kollektivt eller kjører utenfor sentrum, og som for det meste er i sentrum til fots, virker til å synes dette er en god utvikling, og de etterlyser flere gågater i sine mulighetsstudier av sentrum. De fleste bor i en slik avstand til skolen at sykkel ikke er et reelt alternativ, så de som ikke kjører egen bil tar kollektivt til sentrum, og går de 1000 meterne det er fra stasjon til skole.

Når det gjelder byens fasader, og elevenes inntrykk av disse som umoderne og kjedelige, er disse stort sett privat eid, og det er opp til hver enkel gårdeier å bestemme hva de ønsker å gjøre på egne tomter. Kommunen kan kun motivere og oppfordre til restaurasjoner og miljøtilpassing av bygg. Selv arbeider kommunen med å gjøre alle sine bygg mer miljøvennlige og klimatilpassede, som ledd i sitt arbeid med å kutte egne utslipp.

Kommunen har igangsatt en rekke tiltak som bedrer barn og unges muligheter for medvirkning i sitt nærområde. Dette anses for å være svært positivt, og noe som gir gode innspill i samfunnsplanleggingen. Denne studien viser at kommunen bør vurdere å utvide de ulike tiltakene til å involvere også videregående elever, da disse er en viktig gruppe for å skape byliv. Siden ungdommene kommer fra hele fylket, er det også viktig at de har noen arenaer i nærheten til skolen, slik at disse kan være et positivt bidrag til skolens sosiale miljø.

Ved en eventuell kommunesammenslåing er det flere påstartede prosjekter som bør videreføres, og det gode arbeidet man har startet på med tanke på barn og unges muligheter til medvirkning bør videreføres og videreutvikles.

Litteraturliste

Akershus fylkeskommune og Oslo kommune (2015), *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus*

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2008), Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Plan- og bygningsloven, PBL)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2015), *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*

Lynch, Kevin (1960), *The Image of the City*, M.I.T Press, Cambridge, Massachusetts

Miljøverndepartementet (1992-93), St.meld. nr. 31, innst. S. nr. 237 for 1992-93, *Den regionale planleggingen og arealpolitikken*

Ruud, Marit Ekne, Ingar Brattbakk, Ellen Haug, Kristina Nordlund, Ole Falk Fredriksen (2005), *Jessheim i vekst – Ungdom, møteplasser og byutvikling*, Prosjektrapport 387, Byggforsk

Ski kommune (2015), *Områderegulering Ski sentrum 201310*, url:
<http://tema.webatlas.no/ski/planinnsyn>

Ski kommune (2014), *Overordnet kvalitetsprogram for klima- og miljøvennlig byutvikling i Ski kommune, versjon 18.12.2014*

Vedlegg

- **Vedlegg 1:** Arbeidsbok utdelt til elever ved Ski videregående skole
- **Vedlegg 2:** Mentale kart fra soso-klassen ved Ski videregående skole
- **Vedlegg 3:** Arbeidsbeskrivelse ved feltarbeid, prosjektdag ved Ski videregående skole
- **Vedlegg 4:** Soso-klassen ved Ski videregående skoles presentasjoner
- **Vedlegg 5:** Intervjuguide for intervjuer med kommunalt ansatte i Ski kommune

Vedlegg 1

Arbeidsbok

Kartlegging av ungdommers bruk og erfaringer med byrom i Ski

Høgskolen i Oslo og Akershus har, i samarbeid med Akershus fylkeskommune, satt i gang et prosjekt hvor vi vil undersøke, sammen med elever i videregående skole, hvordan man kan skape gode byrom tilrettelagt for ungdom i en tettere by. Prosjektets fokusområde er Ski sentrum. Arbeidsboken og elevprosjektet er et viktig bidrag i dette prosjektet, og innspillene som kommer frem vil bli presentert for Ski kommune og Akershus fylkeskommune. Det er lovpålagt at kommunen skal ta hensyn til barn og unge i samfunnsplanleggingen, og deres innspill er derfor viktige.

Ski har gjennomgått store forandringer de siste tiårene, og er et område som det legges opp til at skal vokse mye i årene som kommer. I dag er Ski preget av spredt bebyggelse og for det meste eneboliger, men det legges nå til rette for at befolkningsveksten skal møtes gjennom fortetting i sentrum av Ski. Ski er en av de nye regionale bysentrene i Akershus som skal kobles bedre sammen med andre tettsteder i fylket, og der man skal legge til rette for vekst både i innbyggertall og næringsvirksomhet.

Denne arbeidsboka skal brukes til å kartlegge hvordan dere bruker Ski, hva dere synes er bra og mindre bra, og hvordan dere ønsker og ser for dere at utviklingen av Ski bør være. Vi har et særlig fokus på møteplasser og byrom, og hva slags mening dere gir byen.

Takk for hjelpen, og lykke til!

Mari Andrine Hjorteset, Høgskolen i Oslo og Akershus

1. Hvem er du?

Kjønn

Sett ett kryss

- Gutt
- Jente

Alder

Sett ett kryss

- 15 år
- 16 år
- 17 år
- 18 år
- 19 år

Hvilken studieretning går du?

Hvor bor du?

Sett ett kryss

- Bor i Ski sentrum
- Bor et annet sted i Ski kommune
- Bor i en annen kommune i Follo

Hvor?

- Bor i en annen kommune i Akershus

Hvor?

Hva gjør du på fritiden?

Sett kryss ved de alternativene som passer, og fyll inn antall dager.

- Er sammen med venner hjemme eller ute («henger rundt»)

Hvor ofte: dager i uken

- Jobber deltid

Hvor ofte: dager i uken

- Ungdomsklubb

Hvor ofte: dager i uken

- Idrett og andre fritidsaktiviteter, og
hvilke?.....

Hvor ofte: dager i uken

- Annet

.....
.....

Hvor ofte: dager i uken

2. Hvordan bruker du Ski sentrum?

Ski sentrum er avgrenset på kartet på side 10

Når er du i Ski sentrum, og hvor ofte?

Sett kryss ved de alternativene som passer, og fyll inn antall dager.

- På formiddagen, dager i uka.
- På ettermiddagen, dager i uka.
- Om kvelden, kvelder i uka.
- Om dagen i helgene, dager i måneden.
- Om kvelden i helgene, dager i måneden.
- Annet:

.....
.....

- Bruker ikke Ski sentrum

Hvorfor er du i Ski sentrum?

Sett kryss ved de alternativene som passer.

- På vei til eller fra skole, jobb eller andre nødvendige ting
- For å handle og/eller gå på kafé
- For å gå på bibliotek, kino, konserter, mm
- For å møte venner/ henge
- For å drive med en annen aktivitet:

.....

- Annet:

.....
.....

Hvilke steder i sentrum pleier du å være?

Sett kryss ved de alternativene som passer, og skriv.

- Ski storsenter.** Hva gjør du/dere der?
- Sentrumsvegen.** Hva gjør du/dere der?
- Idrettsvegen.** Hva gjør du/dere der?
- Torgveien.** Hva gjør du/dere der?
- Åsenveien.** Hva gjør du/dere der?
- Andre steder (1).** Hvor
.....
- og hva gjør du/dere der?
.....
- Andre steder (2).** Hvor
.....
- og hva gjør du/dere der?
.....
- Andre steder (3).** Hvor
.....
- og hva gjør du/dere der?
.....

3. Hvordan bruker du steder utenfor Ski sentrum?

Beskriv og tegn inn på kartet de stedene utenfor Ski sentrum som du eller annen ungdom bruker.

Sett kryss ved de svaralternativene som passer for deg.

Tegn inn på kartet steder og områder du pleier å være eller gå igjennom. Marker med tall (1, 2, 3, 4, 5) hvor steder og naturområder er på kartet. Om du stort sett er i andre kommuner utenom skoletiden, kan du fortelle om dette på 1-5.

Hvilke steder utenfor sentrum pleier du og/eller andre ungdommer å være?

- Ski idrettsplass.** Hva gjør du/dere der?

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?
.....

- Ski videregående skole.** Hva gjør du/dere der?

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?
.....

- Andre steder, evt. annet sted (1).** Hvor?
.....

Hva gjør du/dere der?
.....

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?
.....

- Andre steder (2).** Hvor?
.....

Hva gjør du/dere der?
.....

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?
.....

- Andre steder (3).** Hvor?
.....

Hva gjør du/dere der?
.....

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?

.....

Andre steder (4). Hvor?

.....

Hva gjør du/dere der?

.....

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?

.....

Andre steder (5). Hvor?

.....

Hva gjør du/dere der?

.....

Hva gjør andre ungdommer der (som ikke du gjør)?

.....

4. Transport

Beskriv hvordan du kommer deg til ulike aktiviteter. Beskriv hvor du går og sykler, og hvor det er trafikkfarlige steder og barrierer. Tegn inn stedene du går/sykler med rød strek, og trafikkfarlige steder med sirkel på kartet på neste side. Om du bor i andre områder enn Ski, start å tegne der kartet starter, og skriv ved siden hvor turen som regel starter fra.

Hvordan kommer du deg til skolen, fritidsaktiviteter og sentrum?

Sett kryss ved de alternativene som passer.

- Buss
- Tog
- Blir kjørt (bil)
- Kjører selv (bil)
- Moped/motorsykkkel
- Sykkkel
- Jeg går
- Annet

Hvor ofte går og sykler du?

Sett kryss ved de alternativene som passer. Vi tenker på alle ganger du er ute og går og sykler, ikke kun til og fra aktiviteter. Om du bor i en annen kommune enn Ski, ta gange og sykling hjemme med i beregningen.

- Mer enn to ganger om dagen
- 1-2 ganger om dagen
- 1-6 ganger i uken
- Sjeldnere enn en gang i uken.

Om du sykler i områder vist på kartet, tegn med blå strek de strekningene du pleier å gå eller sykle på kartet på neste side.

Hva synes du om buss- og togtilbudet?

Positivt:

.....
.....
.....
.....

Negativt:

.....
.....
.....
.....

5. Byrommene og møteplassene i Ski

Med byrom menes et offentlig uterom, som gater/fortau, plasser, parker og annet som avgrenses av bygninger, trafikkerte veier og lignende. Møtesteder er samlingspunkt der folk møtes og oppholder seg til ulike tider av dagen. Møtesteder kan være byrom, men også andre steder innendørs eller utendørs, slik som storsentre, forretninger, kafeer, klubber og andre tilgjengelige plasser i sentrum.

Hva synes du om gatene og byrommene i Ski?

Vi har forskjellige oppfatninger om ulike steder, enten det skyldes selve stedet, og bygningene rundt, eller sosiale forhold knyttet til stedet. Noen gater og plasser trives vi i, og liker å oppholde oss i, mens andre er kjedelige, ubehagelige eller skumle.

For gatene og byrommene som er nevnt nedenfor skal du tenke igjennom om du liker å være der eller ikke, og hvorfor. Beskriv med dine egne ord hva du liker eller ikke liker ved hvert enkelt sted. Er det omgivelsene eller menneskene som gjør et fint eller ikke fint å være der? Hva savner du og hva burde vært annerledes? Om du ikke har noe forhold til stedet, skriv ned det.

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **Åsneveien**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **Torgveien**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **Idrettsveien**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **Kirkeveien**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **Jernbaneveien**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **Sentrumsveien**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være på **Rådhusetorget**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Jeg synes det er fint/ikke fint (stryk det som ikke passer) å være i **storsenteret**.

Begrunnelse:

.....
.....
.....
.....

Hva savner du eller skulle vært annerledes?

.....
.....
.....

Er det noen steder som oppleves som utrygge/utrivelige?

- Ja
- Nei

Marker på kartet og beskriv (hvorfor og hva bør gjøres med det):

.....
.....
.....
.....

Hvilke steder bør bli annerledes enn de er i dag? (Om du ikke har tre på listen din, ta de du har)

Sted (1):

.....
.....

Beskriv hvordan (utforming, bruk av stedet, osv):

.....

Sted (2):

.....
.....

Beskriv hvordan (utforming, bruk av stedet, osv):

.....

Sted (3):

.....
.....

Beskriv hvordan (utforming, bruk av stedet, osv):

.....

Hvilke typer møtesteder savner du?

Hva slags steder og hvorfor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Beskriv hvordan stedet/stedene skulle ha vært:

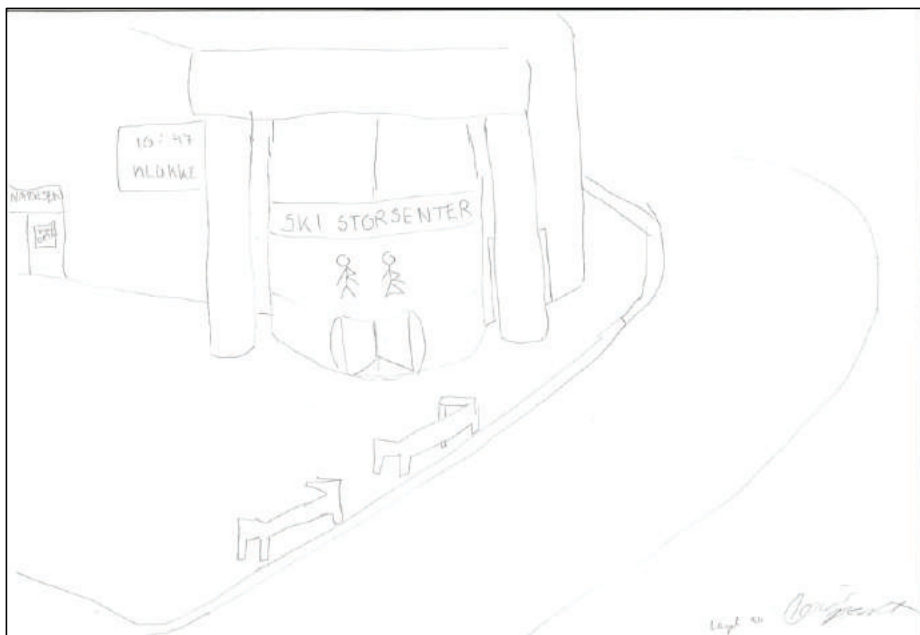
.....
.....

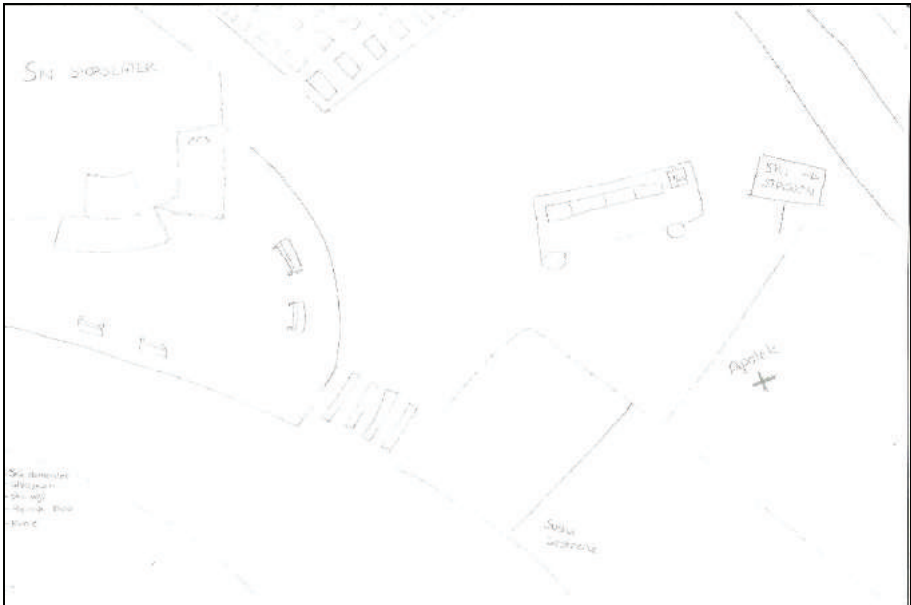
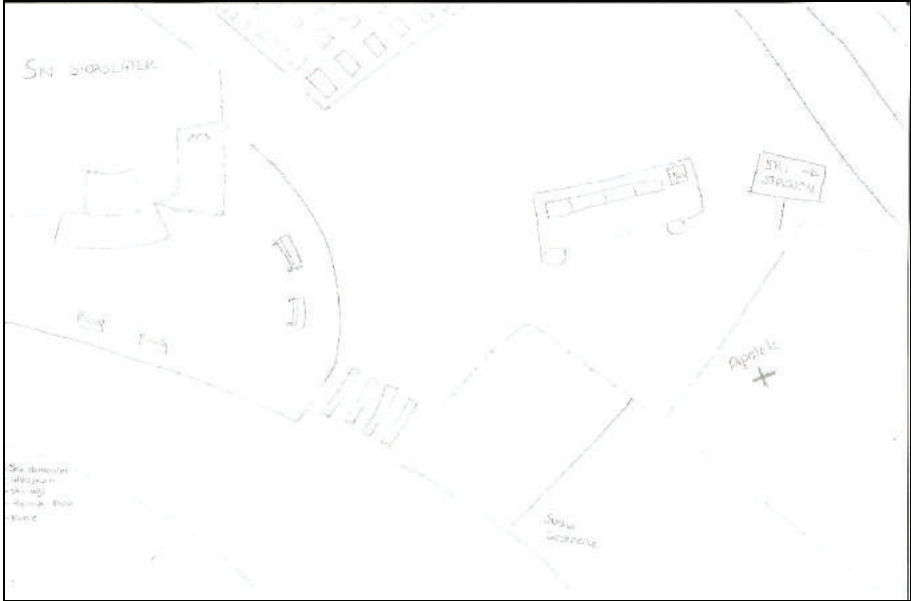
.....
.....

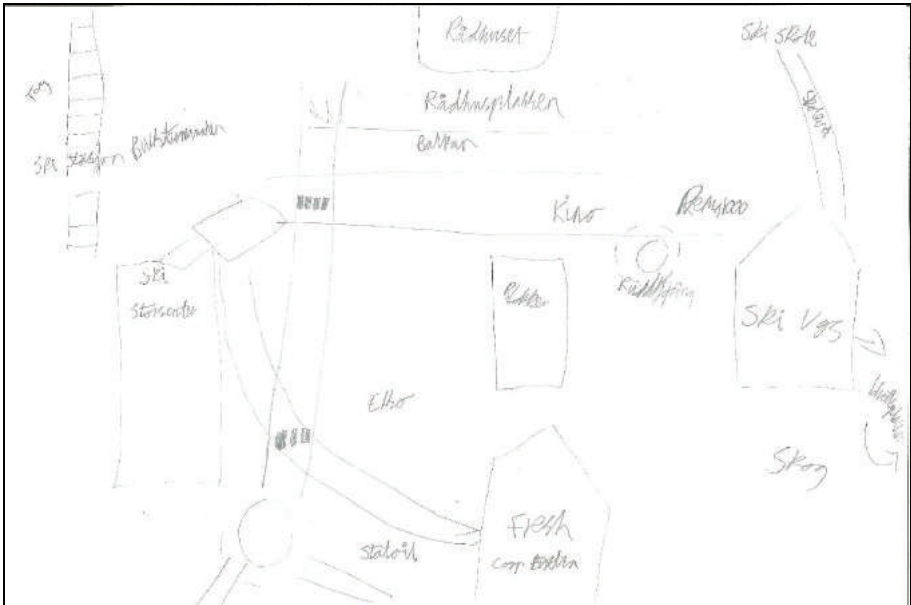
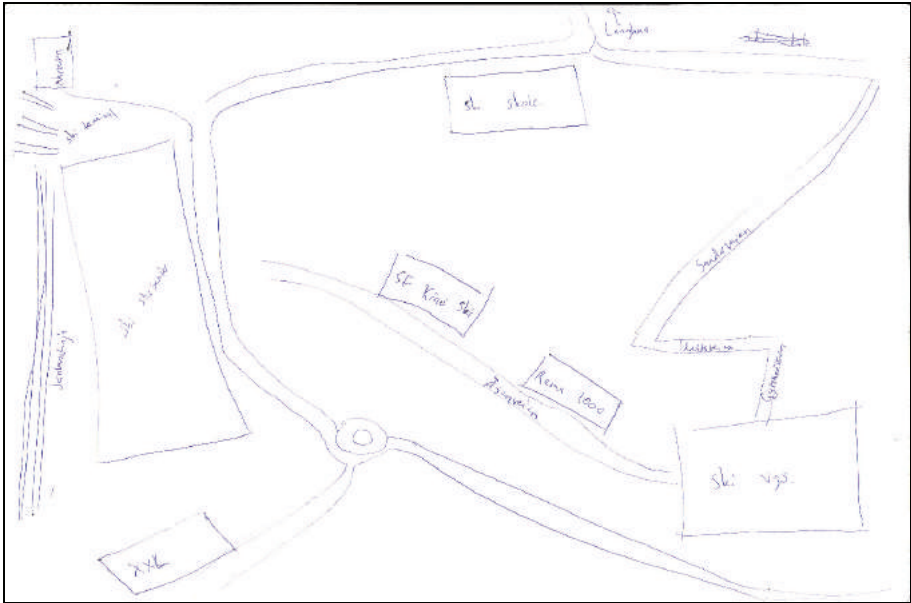
.....
.....

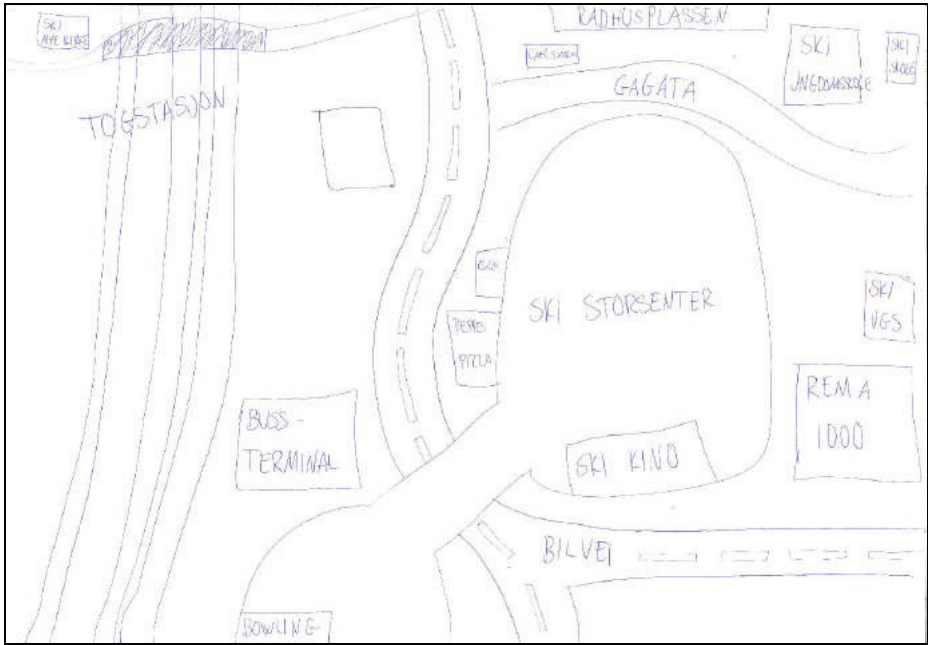
.....
.....

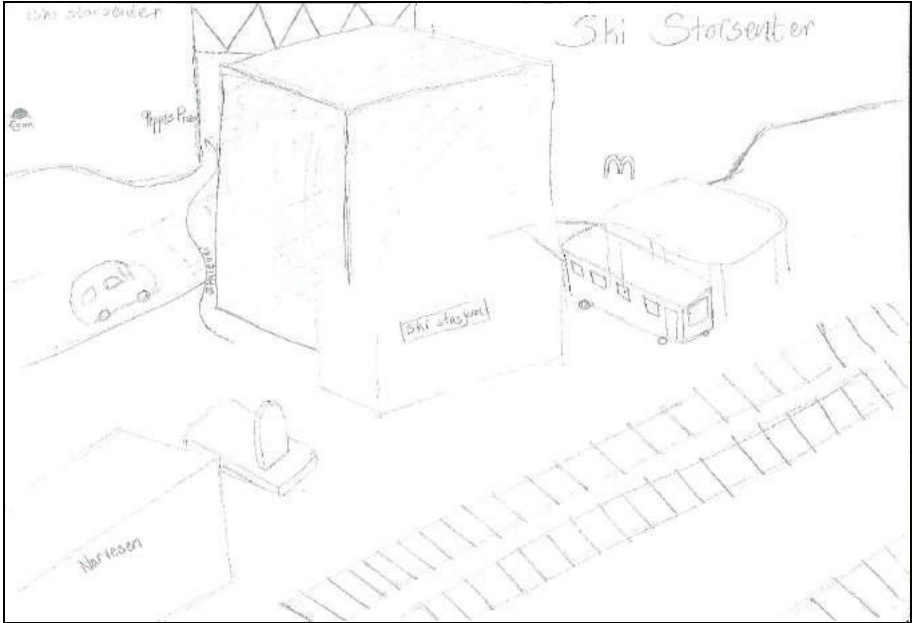
Vedlegg 2 Et utvalg av de mentale kartene laget av ungdommene som var med på elevprosjektet

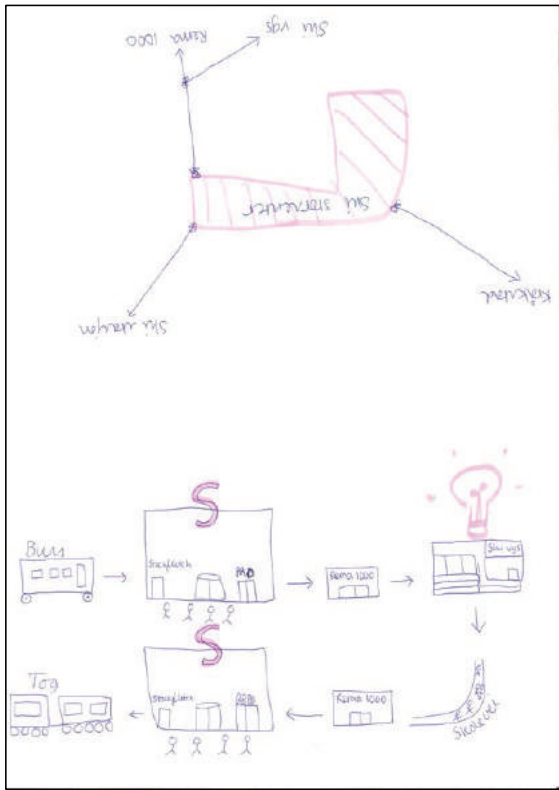
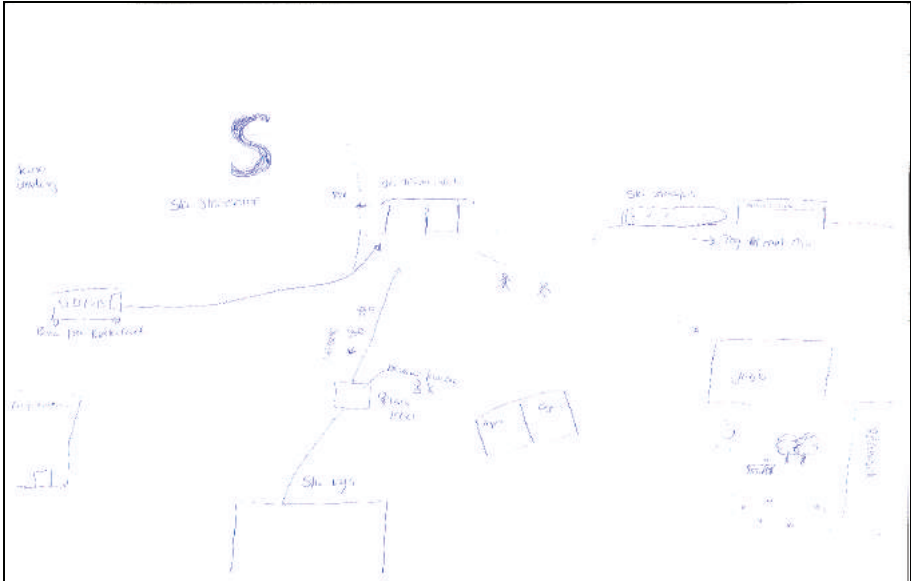

Vedlegg 3

Feltarbeid – Byrom i Ski sentrum

Dere skal gjennomføre både del 1 og 2. Når dere kommer tilbake til skolen skal dere lage en presentasjon basert på deres forslag til utbedringer av torget (del1) og et valgfritt område (del 2). Dere er selv ansvarlige for å disponere tiden mellom de to oppgavene, og dere kan løse de to i den rekkefølgen dere selv ønsker. Dere skal senest være tilbake på skolen klokken ..., og da har dere ... time på dere til å lage presentasjonen.

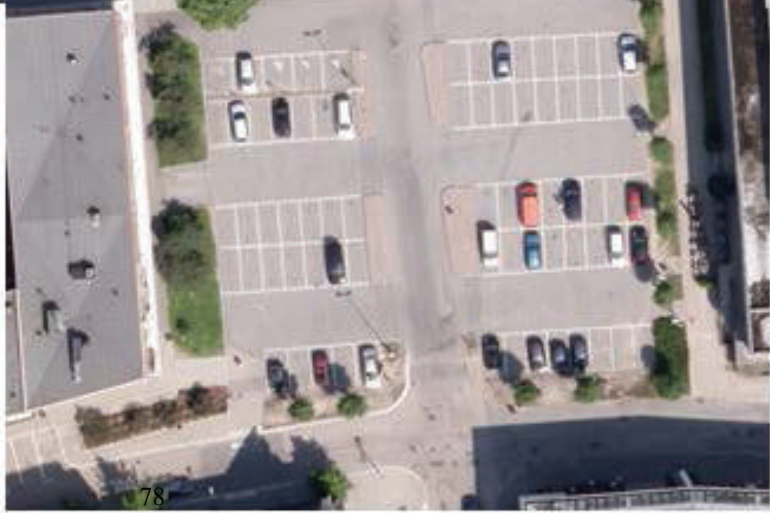
Del 1

Gå til Ski torg (Ved rådhuset, Brageveien/Idrettsveien).

Dette er et område som det for tiden planlegges store forandringer. Man skal fjerne parkeringsplassen syd på torget, og man skal transformere området til å bli «byens storstue» ifølge Ski kommune. I arbeidet med dette skal det blant annet igangsettes ulike temporære byrom (midlertidige installasjoner av ulik art – det kan være en scene, pop up-restaurant, et kunstprosjekt, lekeplass, benker, grønnsakhage, skatepark ...). Man har også en langsiktig plan for området, der de skal fylle torget med komponenter som skaper aktivitet.

Dere skal nå gjennomføre en mulighetsstudie av denne plassen. Hvis dere fikk bestemme, hva ville dere fylt torget med? Hvordan ville det sett ut, og hvilke aktiviteter skulle man tilrettelagt for? Hva savner dere av funksjoner på torget i dag? Alternativt, hva synes dere fungerer godt ved torget slik det er i dag? Hvordan kan man tilrettelegge for at dere og ungdommer generelt tar i bruk dette byrommet?

Dere kan ta bilder av plassen, og skrive ned forslag til hvordan man kunne utviklet denne. Dere kan også tegne inn i flyfotoet på neste side slik dere ser for dere at plassen burde vært, og kan utvikles i fremtiden.

Del 2

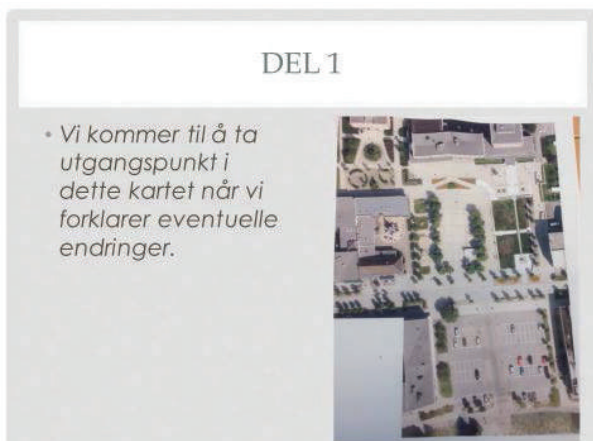
Velg mellom A eller B

- A. Gå til et område dere trives i, og synes er fint

- B. Gå til et område dere ikke trives i, og der dere gjerne skulle sett en forandring

Vedlegg 4

Presentasjon, gruppe 1

GENERELLE ENDRINGER

- Bygningene rundt om torget er lite innbydende. Om en moderniserer bygningene, spesielt da rådhuset og rådhuseteateret, vil området generelt virke mer attraktivt.
- Flere restauranter og cafeer rundt om torget, med uteservering.
- Fjerne parkeringsplassen, og begrense adgang for biler til hele området.
- En sykkelsti og sykkelstativer rundt om torget, kan gjøre torget mer attraktivt for syklister og oppfordre flere til å la bilen stå hjemme.
- I bygget på venstre side av den nåværende parkeringsplassen kunne det vært et bibliotek.
- Et området med gress og fontene, samt flere benker og sitteområder.

HVORDAN TILRETTELEGGE BYROMMET FOR UNGDOM?

- I venstre hjørnet på kartet ville vi plassert en skatepark. På den måten blir skateparken isolert fra resten av området, men fortsatt er en del av torget.
- Den nåværende parkeringsplassen kan gjøres om til et aktivitetsområde for ungdom, tilpasset årstidene. På vår og sommer kan det være en inngjerdet fotballbane. På vinteren kan det være en skøytebane.
- En studentcafé ved siden av et eventuelt bibliotek ville skapt et felles møtested for studenter, samt et sted hvor de kan studere mens de nyter en kopp kaffe.
- En kino i bygningen på høyre side av den nåværende parkeringsplassen kunne gjort området mer attraktivt, ikke bare for ungdom, men for hele familien.

AKTIVITETER

- Ulike begivenheter på torget ville trukket flere mennesker dit. For eksempel: julemarked, markeder for alle kan komme å sette opp boder, konkurranser, utekonserter osv.

OPPSUMMERING

- For å gjøre Ski torg mer attraktivt, ser vi for oss en typisk gågate. Med små butikker, caféer og restauranter.
- Kino og aktivitetsområde kan gjøre torget mer attraktivt for ungdom.
- Aktiviteter knyttet til for eksempel årstidene eller høytider kan også gjøre området mer attraktivt.

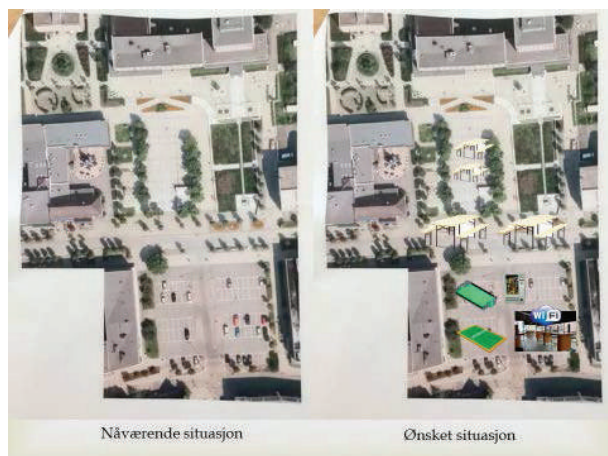
DEL 2

- B. Gå til et område dere ikke trives i, og der dere gjerne skulle sett en forandring.
Hvordan kunne man gjort dette til et mer attraktivt område?
- Vi valgte Vesteråtparken, den ligger sentralt (ca. 3 minutter å gå fra Ski torg).
- *Se bilder av valgt område i neste lysbilde.*

- Rundt denne lekeplassen er det en barnehage, en parkeringsplass, en liten bilvei og privathus.
- For å gjøre dette området mer attraktivt ville vi ha stengt bilveien, eller lagt opp en eventuelt veirute, slik at veien ikke går rett ved lekeplassen.
- Vi ville pusset opp kiosken.
- I høyre hjørnet av parken ville vi plassert et sitteområde for voksne og eventuelt ungdom.
- Nederst i venstre hjørnet av parken ville vi plassert en fotballbane, som eventuelt kunne blitt brukt som skøytebane om vinteren.
- Selve lekeplassen ville vi modernisert og forstørret.
- Vi ville også ha gresslagt hele området.

Oppgave 2(b): Ski stasjon

Presentasjon, gruppe 3

Byrom i Ski sentrum

Tiril, Sanne og Martin

DEL 1

- Fjerne lekeklassen
- Fjerne deler/hele bygget på venstre side
- Fjerne parkeringsplassen
- Få bedrifter og arbeidsplasser opp i høyden og vekk fra gata
- Oppgradere fasaden på bygningene rundt byrommet

- Ny og oppgradert lekeplass
- Ballbinge, bordtennis og buldrestein
- Flere sittemuligheter *med bord!*
- Liggebenk

- Mer gressoverflater til div aktiviteter
- Utleie av kubb, krocket og pingpong rekkerter
- Mindre stein, bruke ander materialer
- Flere kaféer og en nettkafé
- Varm lokale å oppholde seg i på vinterstid

DEL 2

- Trist, mørkt, lukket, bortglemt, kjedelig, lite sitteplasser, lite liv osv.
- Skjermet fra lyset, nedslitt og rotten paviljong, dårlig plassert planter, døde trær og planter, triste farger, nedslitt lekeplass

- Nye planter og trær
- Fjerne bygningen med kryss for mer lys og lettere tilgang
- Avslappet og skjermet blomsterhage?
- Damm?
- Nye benker?
- Folk uten hage kan lese en bok her
- Liten kafé?

Presentasjon, gruppe 4

BYROM I SKI SENTRUM

DEL 1: Ski torg

Forbedringer

- Fjerne parkeringsplassen
 - Skape plass til restauranter og cafeer
 - Fontene i midten
- Flere sitteplasser
- Sjakk-bord
- Fjerne lekeplassen
 - Bygge på lekeplassen ved Helsestasjonen (se del 2)
- Ekspandere gressplenen

DEL 2: Skape et sosialt miljø

- Oppgradere
 - Farger
 - Flere benker
 - Nyere lekestativ/ sandkasse/ huske
 - En cafe

DEL 2: Flere sitteplasser

- Fjerne lekestativet
- Flere benker
- Uteplass for restaurantene
- Sjakk-bord
 - Andre aktiviteter

TAKK FOR OSS!!

Byrom i "Ski" sentrum

Av Karoline, (Thea) & Marie

Torget og
parkeringsplassen
i dag:

Endringer vi
ønsker:

- **Utseende:**
 - En helhetlig plass
 - Ikke fjerne parkeringsplass, med mindre nytt parkeringsalternativ
 - Mer gressareal/trær og flere sitteplasser + bord (må holdes vedlike!)
- **Innhold:**
 - Gratis/Billig
 - Få inn flere spisesteder, butikker o.l.
 - Åpent for helgeopplegg. Eks marked, utescene o.l.

Forbedre et område: Gågata

- **Ikke liker:**
 - Ikke noe liv,
 - kjedelige/stygge/mørke/gamle bygninger – alt er grått og brunt ☹
- **Funksjoner som gjør det lite attraktivt:**
 - Alt er på senteret
 - Ikke noe sted å gå, hvis regn
- **Hvordan det skal bli mer attraktivt:**
 - Komplimentere senteret: ha attraktive butikker som ikke er på senteret
 - Ha aktiviteter å gjøre, ex: Perfect Escape
 - Hente populære butikker fra Oslo, så folk slipper å dra så langt
 - Spisesteder/Caféer ex: Starbucks

Vedlegg 5

Generell del

Om prosjektet: Akershus fylkeskommune – prosjekt om miljø og byutvikling – regionale byene i Akershus. Studieområde er valgt å være Ski, med fokus på ungdom i den kompakte byen – hvordan tilrettelegge for ungdomsaktivitet i en tettere by. På den ene siden har jeg snakket med ungdom om hva de ønsker – har gjennomført arbeidsbok, mulighetsstudie av Ski torg + valgfritt område, laget presentasjon, diskutert. Kom med masse gode forslag, virket veldig interesserte og engasjerte. På den andre ønsker jeg å høre hva som gjøres fra kommunens side – hvilke planer foreligger, og hvordan tenker man? Har det skjedd en utvikling her? Hvordan påvirkes planleggingen av «regional plan for areal og transport»?

Utviklingen av Ski

- Hvilke planer for Ski foreligger, og hvor langt har dere kommet i prosessen?
- Hvordan forholder kommunen seg til fylkeskommunens planer for areal og transport?
- Hvordan forholder kommunen seg til kompakt byutvikling? Er det fortsatt mye utbygging av boligfelt i andre områder? Hvordan har denne utviklingen vært?
- Ski sentrum i dag: 55% arealutnyttelse – jf. Plansamarbeidet skal det økes til 80-100%. Er dette oppnåelig? Planer for dette?
- Hvilke visjoner har man for utviklingen av Ski?
- Hvilke planer foreligger for Ski sentrum? Fortetting? Grøntområder?
- Fordelingsprosent 90/10 – hva anses av kommunen å være «tilstrekkelig for å sikre gode og stabile bomiljø»?
- Lokale avveininger?
- Hvordan påvirker Ski storsenter bymiljøet, hva er positivt og negativt ved å ha et storsenter sentralt i byen?
- Samarbeid med Ås? Andre kommuner i bybåndet?

Medvirkning

- På hvilke måter har dere jobbet for å utvikle medvirkningsprosesser i kommunen?
- Hva gjøres for å gi innbyggere informasjon og innsikt i planer?
- «Mental byomdanning» - noe det snakkes om her? Hvordan er stemningen blant befolkningen?

Barn og unge

- Hvilke tiltak er igangsatt for å gjøre kommunen mer tilgjengelig for barn og ungdom?
- Tanker om barn og ungdom i utviklingen av byrom?
- Mange gamle i de nye leilighetene i sentrum – hvordan skapet et bymiljø for alle aldersgrupper?
- Hvordan møte utfordringene med å tilrettelegge for barn og **ungdom** i byen? Hvordan skape attraktive byområder der unge og unge voksne vil kunne tenke seg å bo?

Grønt regnskap, klima og miljø

- Hva er hovedfokuset i grønt regnskap?
- Hvordan jobber kommunen for å nå klimamålene?
- Kompakt byutvikling som strategi?
- På hvilke måter kan kommunen nærme seg mindre bilavhengighet?
- Hvilke målsettinger har kommunen? Er det mål som er mulig å nå?

Barnetråkk

- Hvor er barnetråkk gjennomført i kommunen? Hvilke aldersgrupper?
- Hva slags kunnskap har kommet fram av denne metoden?
- Anser dere dette for å være en god og nyttig metode?
- Hva slags betydning har dette hatt for planleggingen i kommunen?
- Utvikling av ungdomstråkk og folketråkk – Hvordan kan denne metoden hjelpe med medvirkning?

Sykelstrategien

- Målsettinger med tanke på sykkelandel?
- Hvordan skal kommunen nå disse?
- Hvilke tiltak skal igangsettes eller er igangsatt?
- Hvordan er stemningen blant befolkningen?

Temporære byrom

- Planer for torget?
- Hvordan skal man tilrettelegge for ulike aldersgrupper og målgrupper på samme sted?
- Hva med bygningene rundt? Foreligger det planer om at disse skal utvikles?
Publikumsrettet 1.egt? Arkitektur?
- Gågater? Planer her? Hvordan få til attraktive gågater – skape aktiviteter?
- Planer om å involvere ungdommer i planleggingen av byrommene?
- Hvordan trekke folk ut av Ski storsenter, og ut i gatene?